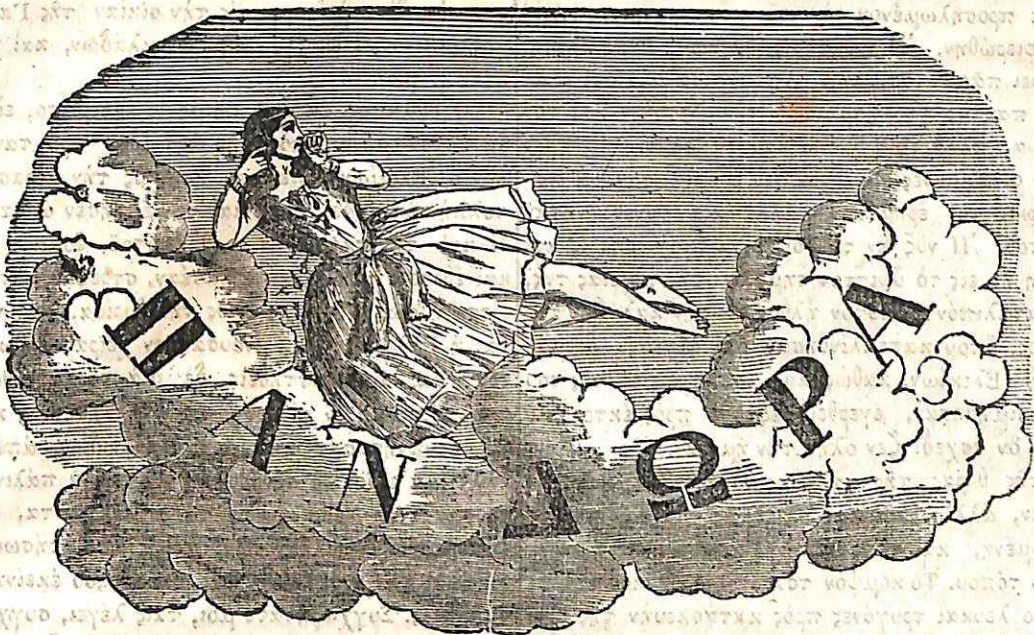

1 ΟΚΤΟΜΒΡ. 1852.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

ΦΥΛΛ. 61.

Η ΓΑΛΑΤΕΙΑ

(Συνέχεια. Ἴδε Φυλλ. 59.)

—ο—

Ἀνοιχθείσης λοιπόν τῆς κυκλίδος, καὶ τῆς σάλ-
πιγγος ἤχησάσης οἱ δύο μονομάχοι ἐφορμῶσι κατ'
ἀλλήλων.

Ἡ πάλιν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἦτον ἀμύρβροπος· ὁ ἐπι-
τιθεὶς καὶ γενναῖος Πρανσίλος πληγόνει τὸν Θιμ-
βρίονα, καὶ ὅμως ἡ νίκη πάλιν μένει ἀμφοίβολος. Τέ-
λος ὁ Ἔρως ὑπερίσχυσε· ἐπεὶ δὲ ὁ Θιμβρίων κτυπή-
σας τὸν Πρανσίλον τὸν ἀνατρέπει ὑπὸ τοὺς πόδας του.
Ὁ γενναῖος φίλος μου, ρίψας τὴν σπάθην τρέχει εἰς
βοήθειάν του. Ὁ Πρανσίλος ὁμολογεῖ τὴν ἥττάν του,
καὶ οἱ θεαταὶ πάντες χειροκροτοῦσιν.

Ἡ δεινὴ δὲ ἀβεβαιοτὴς ἡ κατέγουσά με πολὺν
χρόνον περὶ τῆς ἐπιτυχίας, ἡ καταβαλοῦσά με λύπη
διὰ τὴν πληγὴν τοῦ Θιμβρίονος, ἡ χαρὰ τέλος διὰ
τὴν νίκην, πάντα ταῦτα τοσοῦτόν με κατετάρχαξαν,
ὥστε ἐλησμόνησα νὰ λάβω τὴν λευκὴν ταινίαν, ὡς
σημεῖον νίκης, καὶ ἔσπευσα ἄνευ αὐτῆς ν' ἀναγγεῖλω
πρὸς τὴν Νισίδαν τὴν εὐτυχίαν μας. Φεῦ! ἐφ' ὅσον ἀ-
νεμέτρα ὅτι ἡ ὀλεθρία στιγμή τῆς μονομαχίας πλη-
σιάζει, ὁ ὀξύς αὐτῆς πυρετός ἐδιπλασιάζετο εἰς τὰς
φλέδας τῆς· καὶ μ' ὄλην τὴν ἀδυναμίαν τῆς, ἐσύρθη,
κρατουμένη ἀπὸ τὰς θεραπανίδας τῆς, μέχρι τῶν ὑψη-
λοτάτων θυρίδων τῆς οἰκίας, ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς
προσηλωμένους πρὸς τὴν ὁδόν, καὶ ἀνυπομίνως τὴν

ζωὴν ἢ τὸν θάνατον περιμένουσα. Ἀμα δὲ ἰδοῦσά με
ἐρχόμενον χωρὶς τῆς ταινίας ἔπεσεν ἀκίνητος εἰς τὰς
ἀγκάλας τῆς ἀδελφῆς τῆς.

Ὅταν ἔφθασα εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον πάντας θρη-
νοῦντας, καὶ προχωρήσας μέχρι τῆς Νισίδης εἶδον
θέαμα ἀποτρόπαιον! Εἰς μάτην αἱ παρὰ πάντων δα-
φιλευόμεναι συνδρομαὶ· τίποτε δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν
ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν ζωὴν· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἦσαν κε-
κλεισμένοι, τὸ στόμα τῆς ἀνοικτόν, τὰ χεῖλη τῆς
φερόντα τὸν ὠχρὸν θάνατον. Τότε μόλις ἐνεθυμήθην
τὸ φορικτὸν λάθος μου. Ὅθεν παράφορος ἀπὸ τὴν ἀ-
πελπισίαν, ἐξέσχημαι τῆς οἰκίας καὶ δὲν τολμῶ νὰ
ἔλθω πρὸς εὗρεσιν τοῦ φίλου μου, εἰς δὲν εἶμαι βέβαιος
ὅτι φέρω τὸν θάνατον. Ταλαντευόμενος λοιπόν, ὡς
μαινόμενος, τεθλιμμένος λαμβάνω τὴν πρώτην ὁδὸν
ἣν ἔτυχον· ἀλλὰ μόλις ἀπομακρυνθεὶς βήματά τινα,
ἀκούω ὀπισθέν μου φωνὴν κοάζοντος πρὸς ἐμὲ, καὶ
στρέψας εἶδον τὸν Εὐτύχιον, ἀκόλουθον τοῦ Θιμβρίο-
νος. Ὁ κύριός μου σὲ περιμένει, μὲ λέγει· σπεῖσον
πρὸς αὐτόν. Δὲν δύναμαι πλέον, ἀπεκρίθην, νὰ ἶδω
τὸν κύριόν σου· ἡ Νισίδα ἀπέθανε, καὶ αἷσιος εἶμαι
ἐγώ. Τὰς λέξεις δὲ ταύτας ἀπαγγέλλων μετὰ σπου-
δῆς, ἀπομακρύνομαι, καὶ φθὰς εἰς Γαίτην ἐπεβιβά-
σθην πλοίου, τὰ ἱστία ἀναπεπταμένα διὰ τὴν Ἰσπα-
νίαν ἔχοντος, καὶ ἐπανήλθα εἰς τὴν πατρίδα μου,
καὶ ἀναλαβὼν τὸ ἐνδυμα. ὁ βλέπετε, ἀπῆλθον εἰς
τὸ ἀναχωρητήριον τοῦτο, τὸ ὁποῖον δὲν θέλω πλέον
ἐγκαταλίπει.

Ἰδοὺ, ποιμένες, ἡ τῶν δεινῶν μου ἱστορήσις· ἤλπι-
ζον νὰ εὗρω ἡσυχίαν εἰς τὴν γωνίαν αὐτὴν, ἀλλ' εὖ-

ρον μόνον ἐρημίαν, διότι μάτην προσπαθῶ νὰ ἔχω πάντοτε προσηλωμένον τὸν νοῦν μου εἰς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἀφιερώθην. Ἡ ἐνθουσία ἐκείνου, ὃ ἀπώλεσεν, μ' ἐλαύνει πᾶσαν στιγμὴν. Ἀπεράσισα μὲν ὅτι πρέπει διὰ παντός νὰ λησμονήσω τὴν Νισιδαν καὶ τὸν Θιμβρίονα, ἀλλὰ τοὺς θρηνῶ καθ' ἑκάστην.

Τότε οἱ ποιμένες οὐ μόνον δὲν ἐδοκίμασαν νὰ παρηγορήσωσι τὸν ἐρημίτην, ἀλλὰ καὶ συνεθήνησαν μετ' αὐτοῦ. Ἡ νύξ ἐν τούτοις εἶχε προχωρήσει, καὶ ἡ σελήνη ἦν εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς πορείας της, ὅτε ἐγκαταλιπόντες αὐτὸν ἦλθον εἰς τὴν καλύβην τοῦ Ἐλικίου, ὅπου κατεκλίνθησαν ἐπὶ αἰγίων δερμάτων· ὁ δ' Ἐλικίων, καθὼς εἶδε τοὺς τρεῖς φίλους του ὅτι ἀπεκοιμήθησαν, ἐγερθεὶς ἐξῆλθε πρὸς ἐκτέλεσιν σκοποῦ, ὃν ἐσχιδιάζεν ὅλην τὴν ἡμέραν.

Πρὸ τῆς θύρας τῆς καλύβης τοῦ θαλλε κερασέα μικρὰ μὲν, ἀλλ' ὠραία καὶ ἐπιμελῶς ὑπὸ τοῦ ποιμένου τηρουμένη, καὶ τότε πλήρης καρπῶν τῶν μεγίστων τοῦ τόπου. Τὸ κομψὸν τοῦτο δένδρῳλλον ἐξέλεξαντο δύο λευκαὶ τρυγόνες πρὸς κατασκευὴν τῆς φωλεᾶς των, ἣν ἔθεσαν εἰς μέρος, ὅπου τέσσαρες κλάδοι συνήρχοντο. Ὁ δ' Ἐλικίων ὡς καλὸν οἰωνὸν θεωρῶν, ὅτι τρυγόνες ἐλθοῦσαι ἐπλεῖξαν τὴν φωλεάν των παρὰ τῇ καλύβῃ του, οὐ μόνον δὲν τὰς ἐδραπέτευεν, ἀλλὰ καὶ στάχυας σίτου φέρων ἔθετεν ὑπὸ τὴν κερασέαν, καὶ σπόρους κανάβεος, ἐπὶ δὲ καὶ μαλλίαν, ἵνα διὰ τούτων διακοσμήσῃ τὸ ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, καὶ οἱ νεοσοὶ των κοιμῶνται ἐπὶ στρωμάτων μαλακωτέρων.

Καθ' ὃν δὲ χρόνον παρευρίσκετο εἰς τοὺς γάμους τῆς Σιλβίας, βοσκὸς τοῦ Μοίριδος ἐλθὼν ἐξέτεινε πλησίον τῆς κερασέας του βρόχους, καὶ συλλαβὼν τὰς τρυγόνας τὰς ἔφερε πάραυτα εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ κυρίου του. Ἦσαν δ' αὐταὶ ἐκεῖναι, αἱ ἡ Γαλάτεια ἐξ ἀμελείας εἶχεν ἀφήσει νὰ πετάξωσιν ἀπὸ τὰς χειρὰς της. Ὁ δ' Ἐλικίων, ἐπειδὴ τὰς ἐγνώρισεν, ὑπεσχεθῆναι εἰς τὴν ποιμενίδα ὅτι θὰ ἐπανέλθωσι νὰ τὴν εὕρωσι, καὶ ἠθέλησε νὰ φυλάξῃ τὸν λόγον του· διὰ τοῦτο καθ' ἣν στιγμὴν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ἐκοιμῶντο, ἐξῆλθε τῆς καλύβης νὰ τὰς συλλάβῃ κοιμώμενας, καὶ νὰ τὰς θέσῃ μετὰ τῶν νεοσσῶν των εἰς κλωβίον ἐπὶ τούτῳ. Μακρύνας λοιπὸν ὀλίγον τὰ φύλλα βλέπει εἰς τὸ λαμπρὸν φῶς τῆς σελήνης τὰς δύο τρυγόνας ἐν τῇ φωλεᾷ των, ἐχούσας τὴν μὲν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν μίαν πτέρυγα, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας ἐπιμελῶς τεταμένης καλυπτούσας τοὺς νεοσσούς των· ὁ Ἐλικίων ἦλθε τὸσον ἐλαφρὰ, ὥστε δὲν τὰς ἐξύπνισεν, καὶ ἐδύνάτο νὰ τὰς συλλάβῃ, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα. Ὅχι, εἶπε, χαρίζετα πτηνὰ, δὲν πρέπει νὰ στερηθῇτε τῆς ἐλευθερίας σας. Θὰ ἀνήκητε μὲν εἰς τὴν ποιμενίδα μου, ἀλλ' οὐχὶ ὡς αἰχμάλωτα, θὰ ζῆτε πάντοτε παρ' αὐτῇ, ἀν καὶ δύνασθε νὰ ζῆτε ἐλεύθερα. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔτρεξε, καὶ λαβὼν σκαπάνην, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κερασέαν, ἐσκαψεν ὀλοτρόγυρα λάκκον, καὶ ὅτε τὸ δένδρον ἐκρατεῖτο μόνον εἰς τὴν βωλὸν του διὰ τῆς βάσεως ἐν μέσῳ τοῦ λάκκου, εἰσῆγαγεν ὑπ' αὐτὸν τὴν σκαπάνην μετὰ προσοχῆς, καὶ, χωρὶς σχεδὸν τὸ δένδρον νὰ σεισθῇ, τὸ ἀνέσπασεν ἀπὸ τὴν γῆν μὲ ὅλην τὴν βωλὸν του, τὸ ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, τὸ ἤγει-

ρεν ἡσύχως ἀπὸ τὸν λάκκον, καὶ μὲ βῆμα ταχὺ μὲν, στερεὸν δὲ, τὸ ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Γαλατείας, μόλις κινουμένων ἐλαφρῶς τῶν κλάδων, καὶ χωρὶς νὰ πέσῃ ἡ φωλεά.

Ὁ θαλλμος, ἐν ᾧ ἡ ποιμενὶς ἐκοιμήτο, εἶχε θυρίδα ἐστραμμένην πρὸς τὴν πεδιάδα· πρὸ ταύτης ἐλθὼν ὁ Ἐλικίων ἀπέθεσεν ἡσύχως τὴν κερασέαν, μὲ πολλὴν ἐπιτηδειότητα καὶ τὴν ἔστησεν ὀρθίαν. Φέρων δὲ καὶ τὴν σκαπάνην μεθ' ἐκτοῦ, ἐσκαψεν λάκκον, καὶ ἔθεσε τὴν ὠραίαν κερασέαν, στρέψας αὐτὴν οὕτως ὥστε ἡ φωλεά νὰ ἦν πρὸς τὴν θυρίδα, καὶ νὰ δύναται ἡ Γαλάτεια ἐκτείνουσα τὴν χεῖρα νὰ θωπεύῃ τὰ τρυγόνια. Εὐχαριστηθεὶς δὲ διὰ τὸ κατόρθωμά του παρετήρησεν ἐὰν αἱ τρυγόνες ἐταράχθησαν, καὶ εἶδεν ὅτι ἐξυπνήσασιν κατ' ἀρχὰς αἰφνιδίως ἀπέπησαν, ἀλλ' ἅμα εἶδον τὸ δένδρον των στερεὸν πάλιν, καὶ ἠκούσαν τῶν νεοσσῶν των τὰ μινυρίσματα, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν φωλεάν των, χωρὶς νὰ ζητήσωσι νὰ ἐννοήσωσι τὸ μυστήριον τῆς παραδόξου ἐκείνης μετατοπίσεως. Συγχωρήσατέ μοι, τὰς λέγει, συγχωρήσατέ μοι, τρυφερώταται τρυγόνες, ἐὰν ἐτάραξα τὸν γλυκὺν ὕπνον σας, οὐ μόνον πρὸς ἐδικὴν σας εὐτυχίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐδικὴν μου· ἰδοὺ εὐρίσκεσθε εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Γαλατείας, ἥτις καθὼς ἀνοίξῃ τὴν θυρίδα της, πετάξατε πρὸς τοὺς ὤμους της, καὶ κυπρίσατε μὲ τὸ βῆμα σας τοὺς ὠραίους ξανθοὺς πλοκάμους της· μάθετε δ' ὡσαύτως καὶ τοὺς νεοσσούς σας νὰ θωπεύωσι τὴν κυρίαν των. Ἀλλ' ἐὰν ποτε ἕτερος ἀντίζηλος παρουσιασθῇ εἰς τὴν θυρίδα, ὦ! φύγετε, πιστὰ πτηνὰ, ἔλθετε πρὸς ἐμὲ νὰ θρηνητῇ ἐπὶ τῆς καλύβης μου μετ' ἐμοῦ... ὅχι ἐπὶ πολὺν χρόνον.

Ἡ ὥς ἤρχιζεν ἐν τούτοις νὰ διαυγάζῃ, καὶ ἡ γελιδὼν ἐπὶ τοῦ καπνοδόχου τῆς Γαλατείας νὰ ψάλλῃ ἤδη τὰ μελιρρήτα πρωῒνὰ ᾠσματὰ της, ὅταν ὁ Ἐλικίων ἀναλαβὼν τὴν σκαπάνην του ἐπέστρεφεν εἰς τὴν καλύβην του. Μόλις δ' ὀλίγον μακρυνθεὶς ἀκούει ὀπίσθεν του βᾶδισμα, καὶ στρέψας βλέπει τὸν πατέρα τῆς Γαλατείας Μοῖριν. Τοῦτο τὸν ἐτάραξεν ὡς ἐὰν ἦτο ἔνοχος· ἀλλὰ συνῆλθεν ἀμέσως, διότι ὁ Μοῖρις χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτήσῃ πρὸς τίνα σκοπὸν τὸσον πρωῒ ἦτον εἰς τὸ χωρίον του, ἠρχόμενος, τῷ εἶπεν ἐξ ἐφ' ὅτου, νὰ σοὶ ἐμπιστευθῶ μυστικόν, καὶ νὰ σὲ ζητήσω χάριν ἐνδιαφέρουσιν τὴν θυγατέρα σου. Τότε ὁ ποιμὴν πλήρης χαρᾶς, ἐφίλησε τὰς χειρὰς του παρὰφύρως, καὶ εἰσῆλθον ὁμοῦ εἰς μέρος μυρτόφυτον, ὀλίγον ἀπέχον τῆς ὁδοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Παραπονούμεθα πάντοτε διὰ τὰ δεινὰ, ὧν ἡμεῖς αὐτοὶ εἴμεθα αἴτιοι, οὐδόλως ὑπ' ὅσιν ἔχοντες τὸ βραχὺ τῆς ζωῆς. Ἡ ἀπληστεία τοῦ χρυσοῦ, ἰδοὺ τῶν ἐγκλημάτων καὶ τῶν δυστυχιῶν ἡ πηγή. Τοῦτο προῖδων ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός ἐκρυψε τὸ ὀλέθριον τοῦτο μέταλλον ἐν τοῖς ἐγκατοῖς τῆς γῆς, καὶ οὐ μόνον ἐπλήρωσε τὸ βάρβαρον, ἀλλὰ τὸ συνεκάλυψε

καὶ μὲ ἄνθη καὶ καρπούς, καὶ μ' ὅ,τι ἡδύνάτο νὰ κοίνωσιν. Θὰ σὰς τὸ διηγηθῶ αὐταῖς ἐκείνου ταῖς λέξεσι. Ἐλικίων, μοὶ εἶπεν, εἰδοποιῶν σε περὶ τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς μου, σοὶ δίδω δειγμα ὅτι ἀναγνωρίζω τὴν μεγάλην σου περὶ ἐμὲ καὶ διηνεκὴ ἀφοσίωσιν. Τὸ ἀπεράσισα χθές. Ἡ Γαλάτεια ὑπανδρεύεται πλούσιον Πορτογάλλον, οὗ τ' ἀνερθιμὰ ποιμνία καλύπτουσι τὰς ὄχθας τοῦ Νίμα· τέσσαρες ποιμένες, πεμφθέντες παρὰ τοῦ μελλονύμφου ἐφθασαν πρὸ ὀλίγου εἰς τὴν οἰκίαν μου, καὶ αὖριον θ' ἀναχωρήσωσι μετὰ τῆς Γαλατείας. Γνωρίζω δὲ ὅτι θεωρεῖς τὴν θυγατέρα μου ὡς ἄλλην ἀδελφὴν σου, σὲ ἐξέλεξα, φίλτατε Ἐλικίων, νὰ συνοδεύσῃς πρὸς χάριν μου τὴν Γαλάτειαν μέχρι τῆς Πορτογαλλίας, νὰ παρευρεθῇς εἰς τοὺς γάμους της, καὶ ἐπανελθὼν νὰ μοὶ βεβαιώσῃς περὶ τῆς εὐτυχίας της.

Καίτοι ταρχθεὶς ἀπὸ τῆς ὀμιλίας ἐκείνης, συνῆλθον ὁμοῦ καὶ τῷ ἀπεκρίθη: Πῶς ἡδυνήθης νὰ συγκατατεθῇς εἰς τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τῆς θυγατρὸς σου; πῶς ἡδυνήθης νὰ τὴν καταδικάσῃς νὰ ζῇ μακρὰν τῆς πατρίδος της; Εἶσαι βέβαιος ὅτι ἡ εἰς ξένον τόπον ἀποδημία δὲν θὰ γείνη αἰτία τῆς δυστυχίας της; Νομίζεις ὅτι δὲν θὰ ποθήσῃ...; Τότε ὁ Μοῖρις ὑπολαβὼν, μοὶ λέγει: Γνωρίζω ἐκ πείρας τὴν καρδίαν τῆς θυγατρὸς μου· ὅταν τῇ ἐκοινοποιήσῃ τὴν ἀπόφασίν μου, μοὶ ἀπεκρίθη μὲ τὴν συνήθη τῆς γλυκύτητά, ὅτι θὰ ἦν πάντοτε εὐπειθής, καὶ μάλιστα παρετήρησα ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς ἐλαφρὰν συγκίνησιν, τεκμήριον τῆς χαρᾶς ἐκείνης, ἣν αἰσθάνεται πᾶσα κόρη ὅταν ὁ γάμος τῇ ἀγγελθῇ. Μὴ ἀνησυχῇς λοιπὸν περὶ τῆς εὐτυχίας της ἀλλ' ὕπαγε νὰ ἐτοιμασθῇς διὰ τὴν ὁδοπορίαν. Τὸ περιμένω ἀπὸ τὴν φιλίαν σου. Ἰδοὺ, φίλοι μου, τί ὁ Μοῖρις μοὶ εἶπεν· ἰδοὺ τί ἐφοβούμενον ὑπὲρ τὸν θάνατον.

Ὁ Θύρις, ὁ Δάμων καὶ ὁ Δάμων ἐγερθέντες ἐξεπλάγησαν μὴ εὐρόντες τὸν Ἐλικίονα. Ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη διατρέξει τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς πορείας του, καὶ αὐτοὶ ἀνησυχοὶ διότι δὲν ἐφάνετο, ἀπῆλθον νὰ τὸν ζητήσωσιν εἰς τὸ χωρίον. Διαβαίνοντες δὲ διὰ τῶν θάμνων τῶν μύρτων, ἤκουσαν φωνῆς, ἥτις τοῖς ἐφάνη ὡς ἡ τοῦ φίλου των. Προσέξαντες λοιπὸν, ἐγνώρισαν τῶντι ὅτι ἦτον ὁ Ἐλικίων, ὅστις ἐψάλλε τὰ ἐξῆς:

Μὲ ἔτρωσεν ὁ ἔρως εὐθὺς εἰς τὴν καρδίαν, καὶ ὑπὸ ποιμενίδος καθόλου ἐμαγεύθην, οὐδέποτε δ' ἠσθάνθην πλησίον της πικρίαν, κα' εὐδαίμονιαν ἄκραν κα' εὐφρόσυτον ἐγεύθην. Ἀφ' οὗ νὰ μὲ προδίδῃ δι' ἄλλον πλὴν τὴν εἶδα, καὶ τὴν ἐσχάτην πλέον ἀπώλεσα ἐλπίδα· δακρύων ὁμοῦ μᾶλλον χεῖμαρρους θὰ ἐκχύσω, παρὰ νὰ χαίρω μόνος καὶ νὰ τὴν λησμονήσω.

—ο—
Ἄν δὲ καὶ εἰς τὸ ἔαρ τὴν εἶδα τῆς ζωῆς μου, ἀπλούστατον παιδίον ἐν ᾧ ἀκόμη ἦτον, τὴν ἔκαμα κυρίαν ἐφ' ὅλης τῆς ψυχῆς μου, κα' ὑπήκοος κατέστην τῶν νέων της χαρίτων. Ἀφ' οὗ νὰ μὲ προδίδῃ δι' ἄλλον πλὴν τὴν εἶδα καὶ τὴν ἐσχάτην πλέον ἀπώλεσα ἐλπίδα· δακρύων ὁμοῦ μᾶλλον χεῖμαρρους θὰ ἐκχύσω, παρὰ νὰ χαίρω μόνος, καὶ νὰ τὴν λησμονήσω.

Οἱ ποιμένες, συγκινηθέντες εἰς οἶκτον ὑπὸ τῶν γοερῶν ἐκείνων θρήνων, ἔσπευσαν πρὸς τὸν Ἐλικίονα, καὶ εὗρον αὐτὸν καθήμενον ὑπὸ φηγὸν μὲ πρόσωπον δακρυβεγμένον. Μόλις δὲ τοὺς παρετήρησε, καὶ σπεύσας ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ἐραστρου, Φίλε μου, ἀνακράζων, ἀπώλεσamen τὴν Γαλάτειαν. Μὰς ἐγκυαλείπει διὰ παντός. Ἀκούσατε, ἐπρόσθεσε, παρρητῶν τὸν Θύρις καὶ τὸν Δάμονα, τὸ ὀλέθριον μυστικόν, ὅπερ σήμερον τὴν πρωῒαν ὁ Μοῖρις μοὶ δι-

κοίνωσιν. Θὰ σὰς τὸ διηγηθῶ αὐταῖς ἐκείνου ταῖς λέξεσι.

Ἐλικίων, μοὶ εἶπεν, εἰδοποιῶν σε περὶ τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς μου, σοὶ δίδω δειγμα ὅτι ἀναγνωρίζω τὴν μεγάλην σου περὶ ἐμὲ καὶ διηνεκὴ ἀφοσίωσιν. Τὸ ἀπεράσισα χθές. Ἡ Γαλάτεια ὑπανδρεύεται πλούσιον Πορτογάλλον, οὗ τ' ἀνερθιμὰ ποιμνία καλύπτουσι τὰς ὄχθας τοῦ Νίμα· τέσσαρες ποιμένες, πεμφθέντες παρὰ τοῦ μελλονύμφου ἐφθασαν πρὸ ὀλίγου εἰς τὴν οἰκίαν μου, καὶ αὖριον θ' ἀναχωρήσωσι μετὰ τῆς Γαλατείας. Γνωρίζω δὲ ὅτι θεωρεῖς τὴν θυγατέρα μου ὡς ἄλλην ἀδελφὴν σου, σὲ ἐξέλεξα, φίλτατε Ἐλικίων, νὰ συνοδεύσῃς πρὸς χάριν μου τὴν Γαλάτειαν μέχρι τῆς Πορτογαλλίας, νὰ παρευρεθῇς εἰς τοὺς γάμους της, καὶ ἐπανελθὼν νὰ μοὶ βεβαιώσῃς περὶ τῆς εὐτυχίας της.

Καίτοι ταρχθεὶς ἀπὸ τῆς ὀμιλίας ἐκείνης, συνῆλθον ὁμοῦ καὶ τῷ ἀπεκρίθη: Πῶς ἡδυνήθης νὰ συγκατατεθῇς εἰς τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τῆς θυγατρὸς σου; πῶς ἡδυνήθης νὰ τὴν καταδικάσῃς νὰ ζῇ μακρὰν τῆς πατρίδος της; Εἶσαι βέβαιος ὅτι ἡ εἰς ξένον τόπον ἀποδημία δὲν θὰ γείνη αἰτία τῆς δυστυχίας της; Νομίζεις ὅτι δὲν θὰ ποθήσῃ...; Τότε ὁ Μοῖρις ὑπολαβὼν, μοὶ λέγει: Γνωρίζω ἐκ πείρας τὴν καρδίαν τῆς θυγατρὸς μου· ὅταν τῇ ἐκοινοποιήσῃ τὴν ἀπόφασίν μου, μοὶ ἀπεκρίθη μὲ τὴν συνήθη τῆς γλυκύτητά, ὅτι θὰ ἦν πάντοτε εὐπειθής, καὶ μάλιστα παρετήρησα ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς ἐλαφρὰν συγκίνησιν, τεκμήριον τῆς χαρᾶς ἐκείνης, ἣν αἰσθάνεται πᾶσα κόρη ὅταν ὁ γάμος τῇ ἀγγελθῇ. Μὴ ἀνησυχῇς λοιπὸν περὶ τῆς εὐτυχίας της ἀλλ' ὕπαγε νὰ ἐτοιμασθῇς διὰ τὴν ὁδοπορίαν. Τὸ περιμένω ἀπὸ τὴν φιλίαν σου. Ἰδοὺ, φίλοι μου, τί ὁ Μοῖρις μοὶ εἶπεν· ἰδοὺ τί ἐφοβούμενον ὑπὲρ τὸν θάνατον.

Ὁ Θύρις, ὁ Δάμων καὶ ὁ Δάμων ἐγερθέντες ἐξεπλάγησαν μὴ εὐρόντες τὸν Ἐλικίονα. Ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη διατρέξει τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς πορείας του, καὶ αὐτοὶ ἀνησυχοὶ διότι δὲν ἐφάνετο, ἀπῆλθον νὰ τὸν ζητήσωσιν εἰς τὸ χωρίον. Διαβαίνοντες δὲ διὰ τῶν θάμνων τῶν μύρτων, ἤκουσαν φωνῆς, ἥτις τοῖς ἐφάνη ὡς ἡ τοῦ φίλου των. Προσέξαντες λοιπὸν, ἐγνώρισαν τῶντι ὅτι ἦτον ὁ Ἐλικίων, ὅστις ἐψάλλε τὰ ἐξῆς:

Μὲ ἔτρωσεν ὁ ἔρως εὐθὺς εἰς τὴν καρδίαν, καὶ ὑπὸ ποιμενίδος καθόλου ἐμαγεύθην, οὐδέποτε δ' ἠσθάνθην πλησίον της πικρίαν, κα' εὐδαίμονιαν ἄκραν κα' εὐφρόσυτον ἐγεύθην. Ἀφ' οὗ νὰ μὲ προδίδῃ δι' ἄλλον πλὴν τὴν εἶδα, καὶ τὴν ἐσχάτην πλέον ἀπώλεσα ἐλπίδα· δακρύων ὁμοῦ μᾶλλον χεῖμαρρους θὰ ἐκχύσω, παρὰ νὰ χαίρω μόνος, καὶ νὰ τὴν λησμονήσω.

Οἱ ποιμένες, συγκινηθέντες εἰς οἶκτον ὑπὸ τῶν γοερῶν ἐκείνων θρήνων, ἔσπευσαν πρὸς τὸν Ἐλικίονα, καὶ εὗρον αὐτὸν καθήμενον ὑπὸ φηγὸν μὲ πρόσωπον δακρυβεγμένον. Μόλις δὲ τοὺς παρετήρησε, καὶ σπεύσας ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ἐραστρου, Φίλε μου, ἀνακράζων, ἀπώλεσamen τὴν Γαλάτειαν. Μὰς ἐγκυαλείπει διὰ παντός. Ἀκούσατε, ἐπρόσθεσε, παρρητῶν τὸν Θύρις καὶ τὸν Δάμονα, τὸ ὀλέθριον μυστικόν, ὅπερ σήμερον τὴν πρωῒαν ὁ Μοῖρις μοὶ δι-

δπου ἤλπιζον, καθήμενη παρὰ τὰς ὄχθας. Βεβουθισμένη εἰς βαθεῖς λογισμούς, δὲν εἶδεν αὐτὴ τοὺς ποιμένεας. Οἱ κάθυνοι ὀρθαλμοὶ τῆς ἐθεώρου τὴν πηγὴν, τὸ μέτωπόν τῆς ἐστήριζε διὰ τῆς μιᾶς τῆς χειρὸς καὶ διὰ τῆς ἐτέρας ἐβόηε τον κῆνον τοῦ Ἐλικίου, αὐτὸν ἐκείνον, ὃς πρὸ τοσούτου χρόνου διέμενε παρ' αὐτῇ μᾶλλον ἢ παρὰ τῷ κυρίῳ του. Τὸ πιστὸν τοῦτο ζῶον, κείμενον παρὰ τοὺς πόδας τῆς Γαλατίας, εἶχε τὴν κεφαλὴν ἐστηριγμένην ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς, τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς ἐστραμμένους πρὸς τοὺς ἐδικούς της, καὶ διὰ τῶν ἀνησυχῶν τρόπων του καὶ διὰ τῆς ἐγγνωμοσύνης του ἐφάνετο ἐρωτῶν αὐτὴν διὰ τί τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐθωπεύετο περισσότερον τοῦ συνηθούς. Ὁ Ἐλικίων παρεκάλεσε τοὺς φίλους του νὰ σταθῶσιν ἐν ἀπολαύσει τῆς θέας ἐκείνης, καὶ ἀκτίς εὐφροσύνης ἐπέλαμψεν ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἐφ' οὗ ἡ λύπη ἐφάνετο ἐγκεχαρμένη. Ἡ δὲ Γαλατεία νομίζουσα ὅτι ὁ σκύλος τῆς τῆς συνώδευς μόνος, ἤρχισε ψάλλουσα τοὺς ἐξῆς λόγους:

ὦ φίλε μου πιστότερε ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἰδοὺ, ἀφῆνω, κῆνον μου, τὸ πατρικόν μου δῶμα· ἀφῆνω φίλους, συγγενεῖς, καὶ τοὺς ὁραίους τόπους, ὧν εὐτυχούσα ἄλλοτε ἐπάτησα τὸ χῶμα!

Ἀπὸ τὰ σκιοπράσινα ὄρατα ταῦτα δάση, ὅπου ἀπῆλθον συνεγὼς τὸν φίλον ἐραστήν μου, θανατηφόρος προσταγὴ σκληρῶς θά μ' ἀναρπάσῃ, καὶ θά φυτεύσῃ εἰς ἄγνωστα ἐδάφη τὴν ζωὴν μου.

Ἄλλ' ὅχι! πιστὸν ζῶν μου, κῆν σὺ δὲν θά μ' ἀφῆσῃς. Τὴν πρώτην εὐτυχίαν μου ὁπότεν ἐνθυμῶμαι, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μου γίνονται δακρύων δύο βρύσεις, θά βλέπω σέ, ὦ κῆνον μου, καὶ θά παρηγορῶμαι.

Ἄλλ' ἂν καὶ σὺ, ἀρνούμενος τὴν ἄχαριν πλανῆται, ἀναζητήσῃς τὰ τερπνὰ, τὰ πάτρια ἐδάφη, ἐλθε πρὸς τὸν αἰώνιον τῶν πόθων μου μαγνήτην, καὶ εἰπε, εἰς ξένην ἔρημον ἡ φίλη του ἐτάφη.

Τὰ κατάρρεοντα τῆς Γαλατίας δάκρυα, δὲν τῇ ἐπέτρουν νὰ ἐξακολουθήτῃ· καὶ ὁ Ἐλικίων δ' αὐτὸς ἀκοφόμενος ἐπίσης ἔχυσε δάκρυα, ἀλλὰ χαρὰς δάκρυα· καὶ ὡς παράνορος ἐτρεξε πρὸς τὴν ποιμενίδα, ἐξέβη γονυπετὴς ἐνώπιόν της, καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά της τὴν ἐσφιγγεν εἰς τὰ χεῖλη του, ἐνῶ μάλιστα τὸν ἀπώθει ἐκπεπληγμένη ἡ ποιμενίς. Ὅταν δὲ παρετήρησε καὶ τοὺς λοιποὺς ποιμένεας, ἠθέλησε μὲν νὰ ὑποκρίθῃ λύπην, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη· ἠθέλησε νὰ φύγῃ, ἀλλ' ὁ κῆνος τῆς τὴν ἐμπόδιζε, στρεφόμενος περὶ αὐτὴν, πηδῶν καὶ θωπεύων συγχρόνως ἀμφοτέρους, ὡς ἂν μετείχε τῆς χαρᾶς, ἣν ἐσπουδε ν' ἀναγγεῖλῃ πρὸς τὸν κύριόν του.

Ὁ Θύρσις, ὁ Δάμων καὶ αὐτὸς ὁ Ἐραστὸς ἀφίχθοντες ἐν τούτοις, δὲν ἐτόλμων ὅμως νὰ πλησιάσωσιν. Ἄλλ' ἡ Γαλατεία τοῖς ἐκράζε· ν' ἀνακαλέσωσι τὸν Ἐλικίονα, καὶ προσπαθοῦσα νὰ ὑποκρίψῃ τὰ δάκρυά της, δὲν θέλω, εἶπε, νὰ κρύψω μυστικὸν προδοθὲν ὑπὸ τῆς ἀπερίσκεπτης μου. Ναὶ ποθῶ τὴν πατρίδα μου, ἐν ᾗ ἀφῆνω ἴσως καὶ τὴν καρδίαν μου· ἀλλ' ὥρ-

κίστην νὰ ὑπακούσω εἰς τὸν πατέρα μου· καὶ τὸ καθήκον τοῦτο μοὶ εἶναι παντὸς ἄλλου ἱερώτερον. Ὅθεν σὰς παρακαλῶ μὴ ἐπιτείνητε διὰ τῶν κλαυθμῶν σας τὴν ἀνωφελῆ λύπην, καὶ πρὸ πάντων μὴ ταράττητε ἡσυχίαν ἀναγκαίαν μετὰ τοσαύτην ὁμολογίαν. Ἀφ' οὗ δὲ εἶπα ταῦτα ἀπεμακρύνθη, ἐγκαταλιποῦσα ἐκπεπληγμένους τοὺς τέσσαρας ποιμένεας. Μόνος ὁ κῆνος τοῦ Ἐλικίου ἐτόλμησε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν Γαλατείαν, οὐδόλως φοβούμενος τῆς ῥάβδου αὐτῆς τὰς ἀπειλάς καὶ πληγὰς.

Μόνοι οὕτω μέιναντες οἱ τέσσαρες, ἤρχισαν συμβουλευόμενοι τίνι τρόπῳ νὰ διαλύσωσι τὸν ὀλέθριον γάμον. Ὁ μὲν Θύρσις ἦτο τῆς γνώμης νὰ συναθροίσωσι τοὺς ποιμένεας τῆς χώρας, καὶ ἅπαντες ὁμοῦ ἐλθόντες νὰ ἱκετεύσωσι τὸν Μῆριν νὰ μὴ τοῖς ἀφαιρέσῃ τὸν θησαυρὸν, δι' ὃν τοσούτον ἦσαν ὑπερήφανοι. Ὁ δὲ Δάμων, ἐλθόντες εἰς Πορτογαλλίαν ν' ἀπειλήσωσι τὸν μέλλοντα νυμφίον, καὶ νὰ τὸν ἐκπλήξωσι καθ' ὃν αὐτὸς συνέλαβε τρόπον· τῆς γνώμης τούτου συνεμερίζετο καὶ ὁ Ἐλικίων. Ὁ δὲ μέχρι τούδε σιγῶν Ἐραστὸς, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων πρὸς αὐτοὺς προσηλωμένους, ὅχι, ἀνέκραξε, φίλοι μου· πάντα ταῦτα ἐπὶ μᾶλλον θά παροξύνωσι τὸν Μῆριν. Ἐγὼ συνέλαβον σχέδιον πρὸς πάντας ἴσως ὠφέλιμον, πλὴν ἐμοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ τοὶ τοιοῦτον, ἐπιθυμῶ νὰ ἐκτελέσω. Τοιαῦτα λέγων, ἐνηγκαλίσθη τὸν Ἐλικίονα καὶ ἀπεμακρύνθη.

Οἱ ποιμένεες ὅμως, οἵτινες εἰς οὐδὲν ἐλογίζοντο τὴν ἐπίνοιαν ἀνθρώπου τὸσον ἀπλοῦ, οἷος ἦν ὁ Ἐραστὸς, προέβητο ἀπελθόντες νὰ συμβουλευθῶσι τὸν ἐρημίτην Φαβιανόν. Ἡδὴ δὲ πορευόμενοι ἀπῆλθον ἰππότην, μεγαλοπρεπεῖα φέροντα στολὴν, ἐπὶ ἀγερώχου ἵππου, καὶ ἀπὸ δύο κυρίας ἀποστολικῶς πρὸς τοῖς ἄλλοις συνωδευόμενον. Τὸ πολυάριθμον τῆς θεραπείας ἐδήλου τὴν ἐπίτημον αὐτοῦ κατὰ γωγὴν. Οἱ ποιμένεες διαβαίνοντες τοὺς ἐχαιρέτισαν. Ὁ δὲ ἄγνωστος ἀντιχαιρέτισας, ἐστράματισε τὸν Ἐλικίονα, εἰπὼν, Μεγάλην χάριν θά σὰς γνωρίζωμεν, ἐάν μὰς ὑποδείξητε εἰς τὸ δάσος τοῦτο κατὰλληλον μέρος ν' ἀναπαυθῶμεν ἐπὶ τινος σιγῆς, διότι αἱ κυρίαι, τὰς ὁποίας βλέπετε, κακηνεῖται ἀπὸ τὴν ὁδοπορίαν, ἔχουν ἀνάγκην ν' ἀναπαυθῶσιν ὀλίγον. Τότε ὁ Ἐλικίων, λησμονήσας τὰ πάντα, τοὺς ὠδήγησεν εἰς τὴν τῶν Ἀρδωσιῶν πηγὴν, ὀλίγα μόνον βήματα ἀπέχουσαν, ὅπου ἅμα ἐφθασαν, παρέθηκαν οἱ ὑπηρέται τράπεζαν πλήρη παντοειδῶν τροφῶν. Αἱ δύο κυρίαι, καθίσασαι ἐπὶ τῆς ἑλῆς, ἤγειραν τὰς καλύπτρας των, καὶ ἐξέπληξαν διὰ τῆς ὠραιότητός των τὸν Θύρσι καὶ τὸν Δάμονα. Ἡ μεγαλητέρα μάλιστα εἴλκυσε αὐτῶν τὰ βλέμματα περισσότερον παρ' ὅτι ἡ νεωτέρα· ἀλλὰ τὸ πλεονέκτημα τοῦτο ὥρσιζε μᾶλλον εἰς τὴν βαθεῖαν λύπην, ἥτις ἐφάνετο ὅτι ἡμάρου τὰ θέλητρα ταύτης.

Ὁ Ἐλικίων ἦν ἀνυπόμονος ν' ἀναλάβῃ τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν ἐρημον. Ἄλλ' ὁ ἰππότης τοῖς ἀνεχαίτισε, λέγων, ἐπιτρέψατέ μοι ν' ἀπολαύσω πρὸς καιρὸν κῆν τῆς εὐτυχίας ὅτι σὰς ἀπῆλθον. Ἐπεθύμουν νὰ ἐξῶ εἰς ἐσχάτην μετὰ ποιμένων ὁποῖα διαφορά μεταξὺ ὑμῶν καὶ τῶν κατοίκων τῶν πόλεων! Ὑμεῖς ἀπο-

λαύετε δωρεὰν τὰς ἡδονὰς τῆς φύσεως, ὧν ἡμεῖς τὴν εἰκόνα μόνον ἀγοράζομεν πολυδαπάνως. Ἐν ᾗ ἡ ἀρχία συντέμνει τὸ τέμα τοῦ βίου μας, ἡ ἐργασία μὴ κύνει τὸ τοῦ υἱετέρου· ἡ μελαγχολία, ὁ δόλος, ἡ βία, ἡ ἰδού ἡ ζωὴ μας· ἡ εὐθυμία, ἡ εὐκρίνεια, ἡ ἐλευθερία, εἶναι ἡ ἐδικὴ σας. Ὡ! ἀπὸ αὐρίον ἐγινώμην ποιμήν, ἐάν ἡ Νισίδα συγκατετίθετο νὰ γείνη ποιμενίς.

Εἰς τὸ ὄνομα τῆς Νισίδος παρετήρησεν ὁ Ἐλικίων τὰς δύο κυρίας μετ' ἐκπλήξεως καὶ περιεργείας, ἣν ὁ ἰππότης παρετήρησε. Συγγώμην, εἶπε πρὸς αὐτὸν τότε ὁ Ἐλικίων, ἐάν τὸ ὄνομα τῆς Νισίδος μοὶ ἐπροξένησε ζῶηράν ἐντύπωσιν, καθότι ὅχι πρὸ πολλοῦ εἰς τῶν φίλων μας ἔχυνε πολλὰ δάκρυα λέγων τὸ ὄνομα τοῦτο. Καὶ ἔχετε παρ' ἡμῖν, ὑπέλαβεν ὁ ἄγνωστος, ποιμενίδα τινὰ ἥτις καλεῖται Νισίδα; — Ὅχι· ἡ Νισίδα ἐκείνη δὲν εἶναι ποιμενίς, οὐδὲ ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας· πατρὶς αὐτῆς εἶναι ἡ Νεάπολις. — Ἡ Νεάπολις! . . . ἅ! πῶς τὸ ἐξεύρετε; — Ὡ! σὺ τὸ ἐξηγήσω, ἀλλ' εἰπέ μοι ἐν πρώτοις ἐάν δὲν ὀνομάζεσαι Θιμβρίων, καὶ ἐάν ἡ νεῆνις αὐτὴ δὲν εἶναι ἡ Λεύκη, δευτερότοκος ἀδελφὴ τῆς Νισίδος. — Εὖρες τὰ ὀνόματά των. — Ἀ! Φαβιανέ, ποῖα εὐτυχὴς ἡμέρα διὰ σέ. — Γνωρίζεις τὸν Φαβιανόν; — Εἶνε ἐνταῦθα; ἀνέκραξεν ἡ Λεύκη καὶ πάραυτα τὴν ἐξαλειφθεῖσαν ὀχρότητα τοῦ προσώπου τῆς ζῶηρόν διεδέχθη ἐρυθρίαν.

Μάλιστα, εἶπεν ὁ Ἐλικίων· ἐδῶ εἶνε, καὶ ἡ λύπη ὅτι σὲ ἀπώλεσεν ἐμελλε νὰ δώσῃ πέρας εἰς ζῶην, ἣν ἀφιέρωσεν εἰς μετάνοιαν. Ὁ Φαβιανὸς εἶναι ἐρημίτης, καὶ τὸ ἀναχωρητήριόν του δὲν ἀπέχει ἐντεῦθεν πολὺ. Ἀς σπεύσωμεν λοιπὸν νὰ τὸν ἀσπασθῶμεν, ἀνέκραξεν ὁ Θιμβρίων, καὶ ἡ Λεύκη εὐρέθη ὁρτίμῃ εἰς τὸν λόγον τοῦτον, καὶ ἐσάδιζεν ἥδη χωρὶς νὰ γνωρίζῃ πρὸς ποῖον μέρος ἔπρεπε, καὶ ἡ Νισίδα ὡσαύτως ἐρειδομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἐραστοῦ τῆς, πορευομένων πρὸς τὸ ἀναχωρητήριον τοῦ Θύρσιδος, τοῦ Δάμονος καὶ τοῦ Ἐλικίου.

Ἦτον ἥδη σχεδὸν νύξ ὅτε ἀφίχθησαν ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου. Ὁ Θιμβρίων, ἡ Νισίδα καὶ πρὸ πάντων ἡ Λεύκη ἀνέβαινον τὴν ἀτραπὸν ἀπνευστί· φθάσαντες δὲ εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ ἐρημίτου, εὗρον αὐτὴν ἀνοικτὴν, καὶ παρακύψαντες δὲ εἶδαν ἐν αὐτῇ οὐδένα. Ἀνησυχοὶ λοιπὸν ὅτι δὲν εὗρον τὸν ἐρημίτην, ἠτοιμάζοντο νὰ τὸν φωνάξωσι καὶ νὰ περιτρέξωσι τὸ ὄρος πρὸς ἀναζήτησίν του· ἀλλ' ὁ συνετὸς Θύρσις τοὺς ἐμπόδισε λέγων, ὁ Φαβιανὸς ἐδῶ που εὐρίσκειται, θρηνῶν ὁ δυστυχὴς, μὴ ἐλπίζων νὰ σέ ἴδῃ πάλιν, καὶ ἐάν αἴφνης παρουσιασθῇ ἐνώπιον αὐτοῦ, ἡ χαρὰ θά τῷ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον. Φείσθητε λοιπὸν αὐτοῦ, ἀνεχαίτισον τὴν ὁρμὴν σου, καὶ ἅ; ἰδῶμεν τίνι τρόπῳ δυνάμεθα νὰ προδιαθῶμεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διὰ τοσαύτην ἀπροσδόκητον χαρὰν. Ἡ γνώμη τοῦ Θύρσιδος ἐπεδοκιμάσθη παρὰ πάντων, καὶ ἀπεφασίσθη ὅτι πρέπει νὰ πέμψωσι πρὸς τὸν Φαβιανὸν τοὺς ποιμένεας, ἀναγγελοῦντας μετὰ προσοχῆς τοὺς ἀγαπητοὺς αὐτοῦ φίλους, οὓς μετ' ὀλίγον ἐμελλε νὰ ἴδῃ.

Ἐν ᾗ δὲ οὕτω διεσκέποντο, ἡ Λεύκη, βοηθεῖα τῆς λάμψεως τῆς σελήνης, παρετήρει μετὰ προσοχῆς τὸ ἐνδοτερον τῆς καλύβης· ψάθος ἀπὸ φύκη, ἐδρα ξυλίνη, σταυρὸς πύξινος, ἦσαν τὰ πολύτιμα τοῦ Φαβιανοῦ ἐπιπλα. Ἀφ' οὗ πολλὴν ὥραν τὰ παρετήρησε, γόνυ κλίνουσα πρὸ τοῦ σταυροῦ, εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν κρυφίως ὅτι τὴν ὠδήγησεν εἰς τὸ ἀναχωρητήριον τοῦτο.

Ὁ Θιμβρίων καὶ οἱ λοιποὶ ποιμένεες τὴν ἐθεώρουν μετὰ συμπαιδείας, ὅτε στεναγμοὶ καὶ γόοι τοὺς ἐπληροφόρουν ὅτι ὁ Φαβιανὸς δὲν εἶναι μακράν. Πλησιάζαντες τότε πάντες, παρετήρησαν τὸν ἐρημίτην ὑπὸ ἀγριελαίαν, γονυκλινὴ ἐπὶ βράχου, τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν ἔχοντα ἀνατεταμένους. Εἰς τὴν θέαν δὲ ταύτην αἱ δύο ἀδελφαὶ μετὰ τοῦ Θιμβρίωνος ἠθέλησαν νὰ σπεύσωσιν εἰς τὰς ἀγκάλας του, μόλις ὅμως τὰς ἀνεχαίτισεν ὁ Ἐλικίων ὅτε ἤρχισεν ὁ Φαβιανὸς νὰ προσεύχεται. Τότε καὶ ἡ Νισίδα καὶ ὁ Θιμβρίων ἐξέτειναν τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ἡ Λεύκη μόλις ἀναπνέουσα προύχωρησεν ἐρείδουσα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ὤμων των, καὶ σπογγίζουσα πᾶσαν στιγμὴν τὰ δάκρυα, ἅτινα τὴν ἐκώλυον νὰ βλέπῃ τὸν φίλον της.

ὦ ὦ Θεέ μου, ἔλεγεν ὁ Φαβιανὸς προσευχόμενος, ὦν ὑπέρτατον, ὃ καὶ μόνον ἐπιθυμῶ νὰ λατρεύω, ὦ ὁ πληρὸν πάντα τὸν κόσμον καὶ τὴν ἐμὴν καρδίαν, μὴ σ' ἐνοχλήσωσι τὰ δάκρυά μου· ἀπώλεσα τὸ πᾶν, ἀλλ' οὐδέποτε ἐμεμφιμοίρησα. ὦ Θεέ μου! ὦ πρῶτον τὰ δεινὰ ὅσα ὑποφέρω, ἀλλὰ μὴ με ἀποσπάσης ὅλως ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τῶν δεινῶν μου.

Καὶ κατὰ μὲν τὰς πρώτας τοῦ Φαβιανοῦ λέξεις ἡ Λεύκη ἔκλαιε, κατὰ δὲ τὰς τελευταίας ὠλόλυξε. Ὁ δὲ Θύρσις, φοβούμενος μὴ ἡ Λεύκη ἀκουσθῇ, εἶπε πρὸς τὸν Δάμονα, νὰ ὑπάγῃ μετὰ τοῦ Ἐλικίου νὰ διακόψωσι τὸν ἐρημίτην, ἐν ᾗ αὐτὸς μετὰ τοῦ Θιμβρίωνος ἔμενον ἐμποδίζοντες τὰς δύο ἀδελφὰς ν' ἀναβῶσι.

Ὅθεν οἱ δύο ποιμένεες ὑπακούσαντες ἦλθον πρὸς τὸν Φαβιανόν, ὅστις τοὺς ἀπεδέχθη εὐνοϊκώτατα. Κλαίεις πάντοτε, λέγει ὁ Ἐλικίων πρὸς αὐτόν, καὶ τὰ δυστυχήματά σου ἐφθασαν ἴσως ἥδη εἰς τὸ τέμα των. — Καὶ πόθεν τὸ ἐξεύρετε, ἀπεκρίθη ὁ ἐρημίτης; — Μάλιστα τὸ ἐξεύρομεν μετὰ βεβαιότητος. Ἡ Νισίδα ζῇ ἀκόμη μετὰ τῆς ἀδελφῆς της καὶ τοῦ Θιμβρίωνος περιτρέχουσι πᾶσαν τὴν Ἰσπανίαν πρὸς ἀνέυρεσίν σου, ὡς μὰς διαβεβαίωσε τις, ὅστις τοὺς ἀπῆλθον. — Τί λέγετε; εἶναι ἄρα βέβαιον ὅτι εἶνε ὁ φίλος μου, ὅτι εἶνε αἱ ἀδελφαί; Ἀ! μὴ παύετε τὸν δυστυχῆ. Μὴ ἐκάμψητε ἐκ τῶν δεινῶν μου· ἡ μὴ ἤλθετε νὰ τὰ ἐρεθίσσητε περισσότερον, βόσκοντες με μὲ ἐλπίδα ψευδῆ;

Ἐν ᾗ δ' ἔλεγε τοὺς λόγους τούτους, ὁ Θύρσις, ὅπως προπροσέκλεισε τὴν ποθεινὴν ἀναγνώρισιν, εἶπε πρὸς τὴν Νισίδα νὰ τραγοῦδῃ ἀφ' ὅπου ἴστατο χωρὶς εἰσέτι νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὰ ὄμματα τοῦ ἐρημίτου. Αὕτη δ' ὑπακούουσα ἤρχισε τὴν πρώτην ταύτην τροπὴν ἄσματος, ὃ εἶχεν ἄλλοτε ποιῆσει ὁ Φαβιανός,

Φιλία, τὴν ἀγίαν σου ἐνδύσου πανοπλίαν, καὶ προσβάλουσα νίκησον τὸ ἄσπαστον παίδιον· τῶν νέων τοῦτο τυραννεῖ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, εἰς τὰς ψυχὰς μας ἐνθ' οὗ ἐνστάσεις μύρον θεῖον. Αὐτὸ εἰς τὰς καρδίας μας βαθεῖας πληγὰς σκάπτει, σὺ δ' εἰς τοὺς πόρους βάλασμον ἴωσα ἐπιχέεις· αὐτὸ πολέμους ἐμποιεῖ, πυρκαϊὰς ἀνάπτει, σὺ δ' εἰρηνεύεις, καὶ εὐγενὴ αἰσθήματα ἐμπνέεις.

Ὁ Φαβιανὸς ὠμίλει εἰσέτι ὅταν ἡ φωνὴ τῆς Νισίδης προσέδαλε τὰ ὠτά του. Ἀφῶνος ἵσταται, ἀκούει, μένει ἀκίνητος, μ' ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους καὶ στόμα κεκλιμένον. Ἐπειτα δὲ θεωρῶν μὲ τρόπον ἀποπειλαντημένον, παραφρονεῖ, ἡ φρίκη ζωγραφίζεται ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Οἱ ποιμένες τῷ φαίνονται ὡς φαντάσματα, καὶ τοὺς θεωρεῖ μετ' ἐκπλήξεως. Ἡ φωνὴ ἐν τοσούτῳ ἐξακολουθεῖ, καὶ μετ' ὀλίγον ἀντηχεῖ εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του, καὶ οἱ φόβοι του κατ' ὀλίγον διασκεδάσσονται. Οἱ χαρκατῆρες δὲ τοῦ προσώπου του, οἱ τεθλιμμένοι ὀφθαλμοὶ του ἀναλαμβάνουσι τὴν προτέραν αὐτῶν γλυκύτητα. Καὶ συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν, ῥίπτεται, ὡς βέλος πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἤρχετο ἡ φωνή, φθάνει, βλέπει, καὶ πίπτει ἀναισθητός εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου του.

Ἐκτὸς ἐκείτων ἡ Νισίδα καὶ ὁ Θιμβρίων ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῶν ποιμένων ὅπως τὸν ἀνακαλέσωσιν εἰς τὴν ζωὴν. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἡ Λεύκη εἶχε σπεύσειν εἰς τὴν καλύβην καὶ φέρουσα ὕδωρ, ἐρράντισε τὸ πρόσωπόν του, καὶ ἐσφίγγε τὰς χεῖράς του. Τέλος ὁ ἐρημίτης μόλις συνήλθε καὶ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐδίσταζεν εἰσέτι περὶ τῆς εὐτυχίας του. Εἶσαι τῶνδ' οὐ; σὺ εἶσαι ὁ Θιμβρίων; σὺ, δι' ὃν τοσαῦτα πικρὰ ἔχυσαι δάκρυα; — Ἐγὼ αὐτὸς, ἐγὼ εἶμαι ὁ φίλος σου, εἰς ὃν ὀφείλω τὴν ζωὴν. Τοιαῦτα δὲ λέγοντες ἐνηγκαλίζοντο, ἐμίγνυνον τὰ δάκρυά των, καὶ ἔμειναν πολλὴν ὥραν περιπτυσσόμενοι. Δὲν ὑπάρχει πλέον λύπη, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Θιμβρίων, πάντες εἴμεθα ὁμοῦ, ἰδοὺ ἡ καλὴ σου φίλη Νισίδα, ἰδοὺ ἡ Λεύκη, ἥτις μετ' οὐ πολὺ θὰ κατήρχετο εἰς τὸν τάφον, ἂν δὲν σ' ἀνευρίσκομεν. Τί δ' ἀπαιτεῖται ἀκόμη; ὦ! οὐδὲν, ἀπεκρίθη ὁ ἐρημίτης ὑπομειδιῶν καὶ δάκρυα χύνων. Ἐν τούτοις δ' ἡ Λεύκη καὶ ἡ Νισίδα ἐξέτεινον πρὸς τὸν Φαβιανὸν τὰς χεῖρας, ματαίως ἀγωνιζόμενον νὰ ὁμιλήσῃ λαβὼν δὲ μόνον τὰς χεῖράς των, τὰς ἔφερεν ἠνωμένας εἰς τὸ στήθος του, καὶ γονυκλινῆς ἐπέσεν ὁλολύζων.

Μετὰ τὴν περιπαθὴ σκηνὴν ταύτην, ἥτις διήρκεσεν ὀλίγας στιγμὰς, ὁ Φαβιανὸς ὠδήγησε τοὺς φίλους του εἰς τὴν σκηνὴν του, καὶ διηγῆθη αὐτοῖς ἐν συντόμῳ ὅσα τῷ συνέβησαν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐνταῦθα· ὁ συνετὸς Φαβιανὸς, θῦμα πάντοτε τῆς φιλίας ὠμίλησε καὶ περὶ τοῦ πρὸς τὴν Λεύκην ἔρωτός του καὶ περὶ αἰσθήματος, κατέχοντος αὐτὸν τὰ μάλιστα καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐν τῇ ἐρημίᾳ διατριβῆς του. Ἡ δὲ Λεύκη, παράφορος δὲν ἐτόλμα οὐδὲν νὰ εἴπῃ, ἀλλ' ἐσφίγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας τὴν ἀδελφὴν τῆς.

Τότε δὲ καὶ ὁ ἐρημίτης παρεκάλει τὸν φίλον

του νὰ τῷ διηγῆται τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐλθὼν νὰ φέρῃ πρὸς τὴν Νισίδαν τὴν ἀγγελίαν τῆς νίκης του, τὸν εἶχεν ἐγκαταλείψειν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Οἱ ποιμένες πάντες πλὴν τοῦ Θιμβρίωνος ἐπέμενον ὁμοφώνως τῷ Φαβιανῷ ν' ἀκούσωσι τὴν διήγησιν ταύτην.

Μετὰ τὴν πάλιν μου μετὰ τοῦ Πρανσίλου, ἀνυπόμονος νὰ ἴδω πάλιν τὸν Φαβιανὸν ἐπεμψα τὸν ἀκόλουθόν μου, εἶπεν, εἰς τὴν ἀγροικίαν τῆς Νισίδης. Ἀλλ' αὐτὸς ἐπνευλῶν ὅλως ἐντρομος μοὶ ἀνήγγειλε τὸν θάνατον τῆς Νισίδος μου, καὶ τὴν ἐκείθεν τοῦ φίλου μου ἀναχώρησιν. Τότε ὡς κεραυνόπληκτος ἀπῆλθον πάραυτα, ἵνα πληροφορηθῶ ἰδίῳς ὀφθαλμοῖς περὶ τῶν δυστυχημάτων μου. Ἀφ' οὗ δὲ ἔρθασα εἰς τὴν ἀγροικίαν, οὔτε αἱ θερμαὶ παρακλήσεις μου, οὔτε ἡ παρουσία μου κατίσχυσαν νὰ μοὶ ἐπιτραπῇ πρόσδος, καὶ τοι οἱ λόγοι τῶν οἰκείων καὶ τὰ δάκρυα μ' ἐβεβαίουν περὶ τοῦ θανάτου τῆς Νισίδης. Παραλείπω δὲ νὰ σὰς εἴπω ὁποῖος ἀπέβην τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ ὅταν ἐγὼ ἀπὸ τηλικαύτην λύπην πάραυτα δὲν ἐξέπνευσα, ἄλλος ἄς μὴ φοβῆται εἰς παρομοίαν περιπτώσειν. Ἀλλὰ καὶ τοι βαρυθυμῶν, ἐνεθυμῆθην ὅτι εἶχον ἔτι ἓνα φίλον, καὶ πληγωμένος ὡς εἶχον, ἠκολούθησα τὰ ἔχνη του μέχρι Γαδεῖρων. Ἐν ᾧ δ' ἐγὼ εἰσπρὸς μὴν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ὁ Φαβιανὸς ἐπεβίβαστο εἰς τὸ πλοῖον· ἠναγκάσθη ἐπομένως νὰ περιμείνω τὴν ἀναχώρησιν Καταλονικῶν πλοίου, μέλλοντος ν' ἐπανεέλθῃ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν εἰς Βαρκελόνην· ὁ πλοίαρχος μ' ἐδέχθη εἰς τὸ πλοῖόν του· τὰ δάκρυά μου, ἐγκαταλείποντος τὴν Ἰταλίαν, ὅπου εἶχον ἀπολέσει τὸ προσφιλέστατον τῆς καρδίας μου ἀντικείμενον ἐδιπλασιάσθησαν.

Ὁ οὐριος κατ' ἀρχὰς ἄνεμος κατ' ὀλίγον ἐκόπασε, καὶ τὸ πλοῖόν μας ἀπὸ τὴν νηνεμίαν σχεδὸν ἵστατο, ἀφ' οὗ μόλις παρήλλαξε τὸν λιμένα. Ἐγὼ δὲ μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως θὰ ἔβλεπον τρικυμίαν, καθότι τὰ δεινὰ μου αἶετοτε ἀναλογιζόμενος, τὴν Νισίδαν μου ἀπαύστως θρηνῶν, ἐζήτουν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸν θάνατον ἢ τὸν φίλον μου, καὶ μόνον καθ' ἧς στιγμῆς ἔκρουον τὴν λύραν ἐπιβάτου τινός, διασκέδαζον τὴν μελαγχολίαν μου.

Τὴν δευτέραν δὲ τοῦ ἀπόπλου μας ἡμέραν, καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχιζεν ἡ ἡὺς νὰ λάμπῃ εἰς τὸν ὀρίζοντα, καθήμενος εἰς τὴν πρύμνην παρετήρουν τὴν ἀχανὴ τοῦ πελάγους ἔκτασιν, εἰς οὗ τὰ κύματα ἀντενακλᾶτο τὸ δύον ἥδη φῶς τῶν λαμπρῶν ἀστέρων. Τὰ περὶ ἐμὲ πάντα ἦσαν ἐν ἡρεμίᾳ, οἱ ἀξιωματικοί, οἱ ναῦται καὶ λοιποὶ ἦσαν εἰς γλυκύν παραδοσμένον ὕπνον, καὶ αὐτὸς ὁ ναύκληρος ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τοῦ πεδαλίου του· τὰ ἱστία ἦσαν συνεσταλμένα, καὶ μόνον ἡ ἐλαφρὴς τὰ κύματα σχίζουσα πρῶρα τοῦ πλοίου ἤκούετο. Ἡ βαθεῖα αὕτη σιωπὴ, ἡ ἀπειρος ἐκείνη τῆς τε θαλάσσης καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἔκτασις, ἡ λαμπρὰ θέα, ἡ βραδέως ἐπερχομένη ἐκείνη ἡὺς νὰ ἐγείρῃ τοὺς δυστυχεῖς, τὰ πάντα ζωηρότερον μ' ἀπέσπων ἀπὸ τὰς λύπας μου. Τότε λαβὼν τὴν λύραν ἔψαλα ταῦτα:

Ὁ οὐρανὸς εἶν' εὐδίας, ὁ πόντος γαληναῖος, καὶ μόνος τὰ ἱστία μας ὁ ζέφυρος ταράσσει·

τὸ πᾶν ὑπνώττει· περὶ μου ἡσύγως καὶ βαθεῖας, πλὴν μαύρη τὴν καρδίαν μου ἐνθύμησις σπαράσσει.

Προβαίνει ἀνθοστόλιστος εἰς ἄρμα φωτοδόλον, καὶ ἡμέραν νέαν ἢ ἡὺς γελῶσα προαγγέλλει· ἀκτίνων πέμπει δράγματα εἰς τ' οὐρανοῦ τὸν θόλον πλὴν αἱ ἀκτίνες αἱ ἐμὲ ὄρεα εἶναι βέλη.

Ἐκλείπω, ψεῦ! κατὰ μικρὸν, ἀγρίων λυπῶν θῦμα... Καὶ σὺ, Νισίδα! τέρψασα ὄλγον τὴν ζωὴν μου, Νισίδα μου! ἐξέλιπες, καὶ ἄχαρι τὸ μῆμα τὰ θέλητρά σου ἐκλείσεν ὁμοῦ μὲ τὴν ψυχὴν μου.

Μόλις δ' ἐπρόφραξε τοὺς φλόγγους τούτους, καὶ ἤκουσα θόρυβον κωπῶν, πλησιάζοντα εἰς τὸ πλοῖόν μας· ἐξάνισταμαι τότε, παρατηρῶ, καὶ εἰς τὰς πρώτας ἀκτίνας τῆς ἡμέρας διέκρινα λέμβον, εὐθὺς πρὸς τὸ πλοῖόν μας φερομένην, καὶ διασχίζουσαν τὰ κύματα βοηθεία τεσσάρων στιβαρῶν κωπηλατῶν. Ἡ λέμβος ἐν τούτοις προχωρεῖ καὶ γυνὴ πλησιάζουσα πρὸς τὸ πλοῖον, πρὸς θεοῦ μὲ φωνάζει, εἰπέ μοι ἂν τὸ πλοῖόν σας δὲν εἶνε τὸ πρὸ δύο ἡμερῶν ἀπὸ τῶν Γαδεῖρων ἀναχωρήσαν. Φαντασθῆτε τὴν ἐκπλήξιν μου, ἡ φωνὴ ἐκείνη ἦτον ἡ φωνὴ τῆς Λεύκης, ἀδελφῆς τῆς Νισίδης μου... ὦ! ἀδελφὴ μου, ἐδόθη... καὶ πάραυτα ῥίπτομαι εἰς τὸ σχοινίον τῆς κεραίας, καταβαίνω, φθάνω εἰς τὴν λέμβον, καὶ σπευδὼν νὰ ῥιφθῶ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Λεύκης εὐρίσκουμαι εἰς τὰς τῆς Νισίδης.

Ἐνόμιζον ἀπὸ τὴν χαρὰν μου ὅτι ἤμην νεκρός· ἀκίνητος καὶ ἀφῶνος δὲν ἠδυνάμην ν' ἀνοίξω τὸ στόμα. Ἡ Νισίδα μὲ ὠμίλει καὶ μ' ἐνεθάρρυνε, τρέμοντα καὶ νομίζοντα μήπως ὅσα συνέβαινον ἦσαν ὄνειροι, ὧν ἡ ἔγερσις ἠδύνετο νὰ μὲ στέρησῃ τῆς τοσαύτης μου εὐτυχίας.

Συνελθὼν δ' ἀπὸ τῆς πρώτης μου ἐκείνης ἐκπλήξεως, ἐσπευσα νὰ παραστήσω εἰς τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ τὴν τρυφεράν Νισίδαν καὶ τὴν ἀξίεραστον ἀδελφὴν τῆς, ἀμφοτέρως ἐνδεδυμένας ὡς προσκυνητρίαι· ὁ δὲ κυβερνήτης τοῦ πλοίου κατὰ παράκλησίν μου τὰς ὑπεδέχθη μὲ τὴν ἀνήκουσαν τιμὴν εἰς τὸ γένος των. Τότε δὲ πρῶτον ἔμαθον παρὰ τῆς Λεύκης πῶς ἡ λήθη τῆς ταινίας (σύνθημα τῆς πρὸς τὸν Πρανσίλον νίκης μου) ἦτον ἡ μόνη αἰτία, δι' ἣν ἡ σχεδὸν τὰ λείψια πνέουσα Νισίδα ὑπέπεσεν εἰς τόσον βαθεῖαν λειποθυμίαν, ὥστε πάντες τὴν ἐνόμισαν νεκράν· καὶ μόλις μετὰ ὀκτῶ ὥρας συνελθοῦσα ἔμαθε τὴν πρὸς τὸν Πρανσίλον νίκην μου, τὸ λάθος μου, τὴν ἀπελπισίαν μου καὶ τὴν ἐκ τούτου φυγὴν μου· δις ἀπεφάσισε μετὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς νὰ μᾶς ἀκολουθήσωσι, καὶ ἐπὶ τέλους ἀφ' οὗ ἡ Λεύκη παρεσκεύασε τὰ ἐφόδια διὰ τὴν ἀναχώρησιν, χρυσὸν πολὺν, καὶ λίθους πολυτίμους, ἱκανὴν ποσότητά διὰ τὴν ἀπόδρασιν των, ἀνεχώρησαν. Ἀποσιωμένους δὲ τις τῶν θεραπόντων ἐπρομήθευσεν αὐταῖς ἐν μέσῃ νυκτὶ καὶ φρεῖον, ὥστε καὶ αἱ δύο ἀδελφαί, ἔχουσαι τοὺς πολυτίμους λίθους των, καὶ μετεμφιεσθεῖσαι ὡς προσκυνητρίαι, ἀνέλαβον τὴν εἰς Γάδεира ἀγούσαν, ὅπου ἐγνώριζον ὅτι ἐγὼ προηγουμένως ἦλθον. Ἐρθασαν δὲ δύο ὡ-

ρας μετὰ τὴν τοῦ πλοίου μας ἀναχώρησιν, καὶ βοηθεία τοῦ πολλοῦ χρυσίου των ἐδρον τέσσαρας κωπηλάτας ἀναδεχθέντας νὰ μᾶς φθάσωσιν, εἰς τὸ ὅποιον τοὺς ὑπεδοθήκαμε καὶ ἡ συμβάσα ἡμῖν γαλήνη· ὁ σκέπων ἀναμφιβόλως τὰς γλυκεῖας ἐκείνας καρδίας ἔρωσ τὰς εὐδῶσεν αἰσίως μέχρι τοῦ πλοίου μας.

Καὶ οὕτως ἀνεῦρον μὲν τὴν Νισίδαν, ἀλλ' ἐστερούμεν εἰσέτι σοῦ, φίλτατέ μοι Φαβιανέ, καὶ ἡ ἀπουσία σου συνεσκίαζε τὴν χαρὰν μου. Ἡ Λεύκη οὐχ ἥττον ἐμοῦ συνηθάνετο τὴν στέρησίν σου, ἣν μόνην ἐθρηνούμεν. Τέλος μετὰ τὴν εὐτυχὴ θαλασσοπλοῖαν ἐρθασάμεν εἰς Βαρκελόνην, ὅπου ἠλπίζομεν νὰ μάθωμεν εἰδήσιν τινα περὶ σοῦ· ἀλλ' αἱ προσπάθειαι μᾶς ἀπασαὶ ἀπέβησαν μάταιαι· καὶ πρώτη ἡ Λεύκη εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ περιτρέξωμεν πρὸς ἀναζήτησίν σου τὴν Ἰσπανίαν, καὶ νὰ μὴ ἀπαυδήσωμεν πρὶν σὲ εὐρωμεν, βεβαία οὖσα ὅτι θὰ συμμερισθῶμεν τῆς γνώμης τῆς. Καὶ τῷ ὄντι· ἀπεφασίσαμεν νὰ ὑπάγωμεν ἐν πρώτοις εἰς Τολέδην, ἐνθα οἱ συγγενεῖς τῆς Νισίδης ἦσαν ἐγκατεστημένοι. Ἀλλὰ, πρὸ παντός ἄλλου, ἐγράψαμεν πρὸς τὸν πατέρα τῆς πληροφοροῦντες αὐτὸν τὰ καθ' ἡμᾶς, καὶ ζητοῦντες συγχρόνως ἄδειαν νὰ νυμφευθῶμεν ἐν Τολέδῃ· ἀπεκρίθη δὲ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας, καὶ ἐν ᾧ ἀνηρχόμεθα πρὸς τὴν πόλιν ἐκείνην ἐρευνοῦντες πανταχοῦ περὶ τοῦ Φαβιανοῦ, εὐτυχῶς συνητηθήμεν ἐνταῦθα.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἱστορία τοῦ Θιμβρίωνος. Ἀμα δ' ἔπαυσεν, ὁ Ἐρημίτης σύρας αὐτὸν κατὰ μόνας εἰς γωνίαν τινα τῆς καλύβης του, τῷ λέγει μὲ φωνὴν δειλὴν: Ἐγὼ δὲν θὰ ἔλθω εἰς Τολέδην; Ἐκπλαγείς ὁ Θιμβρίων ἀπὸ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης, παρετήρησε τὸν Φαβιανόν, ὅστις ταπεινώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχυνεν ἀνεπαίσθητως δάκρυα. Ὁ δὲ φίλος του σφίγγων αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας του, Ἀκουσε, τῷ λέγει, θὰ ἔλθῃς εἰς Τολέδην νὰ νυμφευθῇς τὴν ὡραίαν Λεύκην, ἥτις σὲ λατρεῖ, καὶ σὲ εἶχε πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸν νοῦν τῆς. Σὺ τὴν ἀγαπᾷς πάντοτε· δὲν εἶνε ἀληθές; Περισσότερον ἀπὸ τὴν ζωὴν μου, ἀπεκρίθη ὁ Φαβιανός, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀπὸ σέ. Ἀς ὑπάγωμεν, εἶπεν ὑπομειδιῶν, θ' ἀφήσω τὸ ἐρημικὸν τοῦτο ἐνδύμα, σὺ δὲ θὰ μοὶ εὖρας ἄλλο καταλληλότερον διὰ τὸν νέον γάμον· ἀλλ' ἐάν με πιστεύῃς, ἐπιθυμῶ, ὅταν νυμφευθῶμεν τὰς ἐρασμίας ταύτας ἀδελφάς, νὰ ἐπιστρέψωμεν ἐδῶ νὰ ζήσωμεν μετὰ τῶν καλῶν ποιμένων, τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς, καὶ ἀξίως ἀνταγαπόμενων. Τῆς αὐτῆς γνώμης εἶμαι καὶ ἐγὼ, ὑπέλαβεν ὁ Θιμβρίων. Ἐπιθυμῶ δηλ. νὰ καταπαύσω τὸν βίον μου εἰς τὰ δάση ἐκείνα ἐν μέσῳ τῆς συζύγου καὶ τῶν φίλων μου. Μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην συνδιάλεξιν, ἦλθον νὰ κοινοποιήσωσι τὴν γνώμην των εἰς τὰς δύο ἀδελφάς καὶ τοὺς ποιμένας, καὶ πάντες τὴν ἐπέδοκίμασαν.

Ἐν τοσούτῳ ἡ νύξ εἶχεν ἤδη προχωρήσει, καὶ ὁ Ἐλικίων συνεβούλευε νὰ ἐπιστρέψωσιν ἐν καιρῷ εἰς τὸ χωρίον, λέγων, δὲν ἔχω μὲν κατοικίαν νὰ σὰς ὑποδεχθῶ, θὰ σὰς ὀδηγήσω ὅμως εἰς τὴν τῆς Παλατείας, ἧς ὁ πατήρ θὰ τὸ νομίσῃ τιμὴν του νὰ σὰς φιλοξενήσῃ.

Ἡ γνώμη τοῦ Ἑλικίου ἤρπεν εἰς ὅλους, καὶ μετὰ βῆμα ἐσπευσμένον ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μοῖριδος, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχε καθῆσαι εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τῆς θυγατρὸς του, τῆς Ἀνθοῦς, τῆς Θεαλίας καὶ τῶν τεσσάρων ποιμένων τῶν ἐκ Πορτουγάλλου καὶ ἐλθόντων νὰ παραλάβωσι τὴν Γαλάτειαν. Καθὼς ἔκρουσαν τὴν θύραν, οἱ κύνες ἐγαύγισαν καὶ ὁ Ἰδριος Μοῖρις ἐσπευσε ν' ἀνοίξῃ καὶ εἶδεν αἰφνης τὸν Ἑλικίονα μετὰ τῆς Νισίδης, τῆς Δεούκης καὶ τῶν δύο φίλων του, ζητούντων κατὰ λυμ. Ὁ γέροντων ποιμὴν, τιμώμενος συνήθως ἀπὸ παρομοίους ξένους, τοὺς ὑπέδεχθη προθύμως, καὶ προσκαλέσας τὴν θυγατέρα του, τῇ παρήγγειλε νὰ παραθέσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν ἐκ τῶν ἐνόντων ὅτι καλλίτερον εἶχον, καὶ προσεκάλεσε τοὺς ξένους νὰ καθῆσιν εἰς τὸ δεῖπνον, ζητῶν καὶ συγγνώμην διὰ τὴν εὐτέλειαν δῆθεν τῶν τροφῶν, διότι δὲν τοὺς περιέμενε.

Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦ δεῖπνου ἡ Γαλάτεια ἐπροσπάθει νὰ κρύπτῃ τὴν λύπην της. Ὁ Ἑλικίον ἐκάθησεν ἀπώτατα τῶν Πορτουγάλλων, ἀποστρεφόμενος καὶ μετ' ὀργίλον βλέμμα θεωρῶν αὐτοὺς, καὶ μόνον πρὸς τὴν Γαλάτειαν ἐνόησε ῥίπτων βλέμμα, εἰς ὃ τὸ βλέμμα αὐτῆς οὐδέποτε ἀπεκρίνετο. Μετὰ τὴν ἔγερσιν ἀπὸ τῆς τραπέζης ἦλθον πάντες οἱ συνδαιτημόνες εἰς τὰς πρὸ τῆς θύρας ἐξέδρας ἐν οἷς καθήσαντες ἀπήλαιον τῆς πνεύσεως λεπτῆς αὔρας. Ἐν τούτῳ ἠθέλησεν ὁ γέρον Μοῖρις νὰ διηγηθῇ πρὸς τοὺς ξένους περὶ τοῦ ἐπιφανοῦς συζύγου, ὃν διὰ τὴν θυγατέρα του ἐξελέξατο μετ' ἀρελείας δὲ καὶ εὐχαριστήσεως διηγούμενος περιῆλθε καὶ εἰς τὰ πλούτη τοῦ γαμβροῦ του, τὰ ὅποια καὶ οἱ Πορτουγάλλοι δὲν ἔπαυον μεγαλύνοντες. Οἱ δύο φίλοι καὶ αἱ δύο ἀδελφαὶ ἐθεωροῦντο ὑπάρχειν νὰ εὐδαιμονίζωσι τὴν τύχην τῆς Γαλατείας, οὐδὲν ἀποκρινόμενης, ἐν ᾧ ὁ Ἑλικίον κατέπνιγε τὰ δάκρυά του. Αἰφνης ὅμως πένθιμον μέλος σάλπιγγος ἀντηχεῖ κατὰ τὸ χωρίον.

Ὁ Μοῖρις, οἱ ξένοι του, οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου πάντες σὺν ῥέουσιν ἐνοπλοὶ πρὸς τὴν μεγαλειτέραν ἀγορὰν τοῦ χωρίου, ὅθεν ἐνόμιζον ὅτι ἤρχετο ὁ λυπηρὸς ἥλιος. Ἀλλὰ φθάσαντες εἶδον τέσσαρας ποιμένας πενηθοροῦντας, καὶ κυπαρίσσοις ἐστεμμένους, ἐξ ὧν δύο ἔφερον ἐν χερσὶ λαμπάδας ἀνημμένας, οἱ δ' ἑτεροὶ ἐσάλπιζον, καὶ ἐν μέσῳ τούτων ἦτον ἱερεὺς τοῦ Ἰψίστου, τὴν ἱερατικὴν του φέρων στολὴν.

Οὗτος δ' ἦν ὁ σεβάσμιος Στέφανος, ὁ ποιμὴν τῶν ποιμένων, ἡ παρηγορία τῶν πόνων τῶν, ὁ πρὸς θεὸν ἐνθερμος μεσίτης ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῶν. Τὸ χωρίον ἅπαν ἦτο ἡ οἰκογένειά του, τὰ ὄργανά πάντα τὰ τέκνα του. Ἀπὸ τεσσάρων ἡδὴ ἐτῶν πρότερον ἐξεπλήρου ἐν τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ τὸ ὑψηλὸν καθῆκον τοῦ ὑμνεῖν τὸν θεὸν καὶ ὑπηρετεῖν τοῖς ἀνθρώποις.

Ποιμένες, ἀνεβόησεν, ἡ αὖριον εἶνε ἡ ὥρισημένη τοῦ ἔτους ἡμέρα, καθ' ἣν τιμῶμεν κοινῶς τὴν κόνιν τῶν ἀδελφῶν μας εἰς τὸ κοινὸν κοιμητήριον μὴ λησμονεῖτε τὸ ἱερόν μας τοῦτο καθῆκον διὰ τοῦτο αὖριον ἀπὸ πρωίας νὰ συνέλθῃτε πάντες ἐνταῦθα, διὰ τὴν λυπηρὰν προπαρσκειν τῆς τελετῆς ταύτης.

Ἀφ' οὗ δὲ γεγωνυῖα τῇ φωνῇ ἀπείγγειλε τοὺς λό-

γους τούτους, ἐπέστρεψε πρὸς τὴν κατοικίαν του, καὶ πάντες συνεφώνησαν νὰ συνέλθωσιν ἅμα ἡ ἡμέρα φανῇ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοσοῦτον ἱεροῦ καθήκοντος· ὁ δὲ Μοῖρις, μὴ θέλων νὰ στερῇ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τοιαύτης τελετῆς, παρεκάλεσε τοὺς Πορτουγάλλους ν' ἀναβάλωσι τὴν ἀναχώρησιν των. Τοῦτο δ' ἀκούσας ὁ Ἑλικίον ἐσκήρτησεν ἀπὸ χαρὰν, καὶ εἰς τῆς Γαλατείας τὴν καρδίαν ἐνέσταξεν ἐλπίς εὐτυχίας. Ἡ Νισίδα, ἡ Δεούκη, ἡ Θεανὼ καὶ οἱ δύο φίλοι ἠθέλησαν ἐπίσης νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν πομπήν, καὶ ἐσεμνύοντο ὅτι τοῖς ἐπετρέπη παρὰ τῶν κατοίκων ἀρνηθῶντων τοιαύτην τιμὴν πρὸς τοὺς Πορτουγάλλους καὶ τοὺς ζητήσαντας ταύτην. Ἀλλ' οἱ χωρικοὶ τοὺς ὑπέδωκαν διότι ἦλθον νὰ ζητήσωσι τὸ ἄνθος τῶν ποιμενίδων των, τὴν Γαλάτειαν. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἀπῆλθον μὲν οἱ Πορτουγάλλοι πλήρεις ἀγανακτήσεως, τῶν δὲ λοιπῶν ἕκαστος ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια νὰ παραδοθῇ εἰς τὸν ὕπνον.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΤΙ ΕΦΡΟΝΟΥΝ ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΚΟΣΜΟΥ.

(ΚΑΤΑ ΦΟΡΒΙΓΕΡΟΝ.)

(Γέλος. Ἰδε φυλλάδιον Ε΄.)

Περὶ τοῦ μεγέθους τῶν πλανητῶν. — Περὶ τοῦ χρόνου ἐντὸς τοῦ ὁποῦ οἱ πλανῆται συμπληροῦσι τὸν περὶ τὴν γῆν αὐτῶν δρόμον. Σφαῖραι. — Τὰ κατὰ τὴν γῆν· μέγεθος αὐτῆς· μαθηματικαὶ καὶ ἀστρονομικαὶ διαιρέσεις τῆς γῆς.

Τὰ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν πλανητῶν ὠρίζοντο ἐπίσης αὐτογνώμωνως καὶ ἁσαφῶς, ὅσον καὶ τὰ περὶ τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν ἀποστάσεως. Οἱ Ἑπικουρείοι ἔλεγον τὸν ἥλιον ἔχοντα τόσον μόνον μέγεθος ὅσον φαίνεται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν (τηλικούτον ἥλιος φαίνεται), ἔχοντα δηλαδὴ ἐνὸς ποδὸς περίπου διάμετρον, ἂν καὶ ὁ Δημόκριτος ἔτι ἐθεώρει αὐτὸν πολὺ μεγαλῆτερον ἀφ' ὅτι φαίνεται εἰς ἡμᾶς, καὶ προγενέστεροι φιλόσοφοι ὀριστικώτερον ἔτι περὶ τούτου ἀπεφάνθησαν. Ὁ Ἑμπεδοκλῆς λ. χ. ἔλεγε τὸν ἥλιον ἴσον τῆς γῆς, ὁ δ' Ἀναξίμανδρος ἐθεώρει, ὅτι ἡ μὲν πυρίνη ἐστία ἀφ' ἧς ἐξαστράπτει ὁ ἥλιος δὲν εἶναι μεγαλῆτέρα τῆς γῆς, ἀλλ' ἡ περιέχουσα αὐτὴν σφαῖρα εἶναι τῆς μὲν γῆς ὀκτωκαίκοσασπλασία, τῆς δὲ σελήνης ἑπτακαίκοσασπλασία. Κατὰ τοὺς Μα-

θηματικούς πάλιν, ὁ ἥλιος εἶναι ὀκτωκαίδεκάκις, κατὰ τὸν Ἀναξίμανδρον, τὸν Ἐρατοσθένη καὶ ἄλλους, ἑπτακαίκοσάκις, κατὰ τὸν Ἀρίσταρχον τὸν Σάμιον καὶ τὸν Πτολεμαῖον, ὀκτωκαίκοσάκις, κατὰ τὸν Πυθαγόραν, ἑκατοντάκις, κατὰ τὸν Ἰππαρχον, χιλιάκις καὶ πεντηκοντάκις, μεγαλῆτερος τῆς γῆς, ἐνῶ ὁ Θαλῆς ἔλεγε αὐτὸν 720, καὶ ὁ Πτολεμαῖος μόνον 18 4/5 φορές μεγαλῆτερον τῆς σελήνης. Ὁ Ποσειδώνιος ἀφ' ἐτέρου ἀπέδιδεν εἰς τὸν ἥλιον διάμετρον 3,000,000 σταδίων, καὶ περίμετρον μυριάκις μεγαλῆτερον τῆς γῆς· περιμέτρου, κατὰ δὲ τὸν Ἀρίσταρχον, ἡ μὲν φαινόμενη αὐτοῦ διάμετρος συμποσοῦται εἰς τὸ 1/720 τοῦ Ζωδιακοῦ, ἡ δὲ σχέσις τῆς πραγματικῆς αὐτοῦ διαμέτρου πρὸς τὴν τῆς γῆς εἶναι μεγαλῆτέρα ἢ 6859:27 καὶ μικροτέρα ἢ 79507:216. Ὁ Κλεομήδης πάλιν ἠξίου, ὅτι ἡ διάμετρος τοῦ τε ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἀποτελεῖ τὸ 750 μέρος τοῦ ὑπ' αὐτῶν διαγραφομένου κύκλου, ὅτι δὲ ὁ κύκλος τοῦ ἡλίου εἶναι τρικαίδεκάκις μεγαλῆτερος τοῦ τῆς σελήνης, διότι ἡ σελήνη συμπληροῖ τὸν δρόμον αὐτῆς εἰς 27 1/2 ἡμέρας, ἐνῶ ὁ ἥλιος εἰς ἐν ἔτος· ὥστε ἐπειδὴ ἡ διάμετρος τῆς σελήνης εἶναι ἴση τῆς ἡμίσεος διαμέτρου τῆς γῆς, ἦτοι συμποσοῦται εἰς 40,000 σταδίων, ἡ διάμετρος τοῦ ἡλίου ἀναβαίνει εἰς 520,000 σταδίων. Ἄλλοι τελευταῖον, ὡς ὁ Ἀρχέλαος, ἔλεγον ἁπλῶς, ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι ὁ μέγιστος τῶν ἀστέρων, μὲ ἐπιχειροῦντες νὰ ὀρίσωσιν ἀκριβέστερον τὸ μέγεθος αὐτοῦ.

Τὴν σελήνην ὁ Παρμενίδης ἔλεγε ἴσην κατὰ τὸ μέγεθος μετὰ τὸν ἥλιον, ἀλλ' οἱ πλείστοι ἄλλοι ἐθεώρησαν μικροτέραν. Πάλιν δὲ ὁ μὲν Θαλῆς, ὁ Ἀναξίμανδρος, ὁ Ποσειδώνιος καὶ πολλοὶ Στωϊκοὶ μεγαλῆτερον τῆς γῆς (ὁ Ἀναξίμανδρος ἰδίως ἐνεκακαίδεκαπλάσιον), ὁ δ' Ἀριστοτέλης καὶ ἄλλοι μικροτέραν (κατὰ τὸ ἡμισυ, ἢ κατὰ τὸ τρίτον, ἢ κατὰ τὰ 2/3). Ὁ Πτολεμαῖος ὑπελόγιζε καὶ τὴν φαινόμενην τῆς σελήνης διάμετρον, εἰς 20' 20" ἐν τῇ μεγίστῃ, καὶ εἰς 35' 20" ἐν τῇ ἐλαχίστῃ αὐτῆς ἀπὸ τῆς γῆς ἀποστάσει. Ἐπομὲν πρὸ μικροῦ ὁπόσῃν ἔλεγε ὁ Κλεομήδης τὴν διάμετρον τῆς σελήνης. Εἰς δὲ τὸν Ἀναξάгорαν δὲν ἐφαίνετο αὕτη μεγαλῆτέρα τῆς Πελοποννήσου, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν Αἰγυπτίων ἀπέτελε τὸ 1/72 τῆς γῆς. Τελευταῖον οἱ Ἑπικουρείοι εἶχον περὶ τῆς σελήνης τὴν αὐτὴν γελοῖαν δόξαν τὴν ὁποῖαν καὶ περὶ τοῦ ἡλίου, ὅτι δηλαδὴ δὲν εἶναι μεγαλῆτέρα παρ' ὅτι φαίνεται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν. Περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἄλλων πλανητῶν (ἐξαιρέσει τῆς γῆς, τὴν ὁποῖαν ὅμως δὲν ἐθεώρουν ὡς τοιοῦτον καὶ περὶ ἧς κατωτέρω θέλομεν ὁμιλήσει) οὐδ' εἰκασίας κἂν εὐρίσκομεν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

Καὶ περὶ τοῦ χρόνου ἐντὸς τοῦ ὁποῦ οἱ πλανῆται συμπληροῦσι τὴν περὶ τὴν γῆν αὐτῶν περιφορὰν, ὀλίγα τινὰ μόνον περιέχουσιν αἱ συγγραφαὶ τῶν ἀρχαίων. Τὸν ἥλιον φυσικῶ τῷ λόγῳ ἔλεγον ἅπαντες συμπληροῦντα τὴν περίοδον αὐτοῦ ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, τὴν δὲ σελήνην εἰς ἓνα μῆνα. Τὴν δὲ περίοδον τῶν ἄλλων πλανητῶν, ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Κλεομήδης καὶ ὁ Πλούταρχος ὠρίζον ὡς ἐξῆς· τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ

Ἐρμού εἰς 1 ἔτος ἐπίσης, τοῦ Ἄρεως εἰς 2, τοῦ Διὸς εἰς 12, τοῦ Κρόνου εἰς 30· ὁ Γεμῖνος ὀρίζει τὴν περίοδον τοῦ Κρόνου εἰς 30 περίπου ἔτη, καὶ τὴν τοῦ Ἄρεως εἰς 2 1/2. ἄλλαι περὶ τούτου εἰδήσεις, δὲν εὐρίσκονται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

Ὅτι καὶ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ πλανῆται, διαγράφουσιν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, εἰς ὠρισμένα χρονικὰ διαστήματα, ὠρισμένους ἐπίσης δρόμους καὶ οὐδέποτε ὑπερβαίνουσι τακτὰ τινα ὁρίων, παρατηρήθη πρωϊμώτατα· ἐπὶ δὲ τῆς παρατηρήσεως ταύτης οἱ μεταγενέστεροι μαθηματικοὶ καὶ ἀστρονόμοι ἴδρυσαν τὰς περὶ τοῦ συστήματος τοῦ παντὸς καὶ περὶ τῶν σφαιρῶν δοξασίας αὐτῶν, τὰς ὁποίας συγκεφαλαιούμεν ἐνταῦθα, κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὰ φαινόμενα τοῦ Γεμίνου.

Ὁ ὅλος κόσμος ἐθεωρεῖτο ὡς σφαῖρα, περιστρεφόμενη περὶ τὸν ἴδιον ἄξονα αὐτῆς, ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς. Τὰ ἄκρα τοῦ ἄξονος ἐκείνου ὠνομάζοντο πόλοι, ἐξ ὧν ὅμως δὲν εἶναι ὁρατοὶ εἰς ἡμᾶς εἰμὴ μόνον ὁ βόρειος, ἐνῶ ἐξεναντίας ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς τόποι, ἀπὸ τῶν ὁποίων δὲν φαίνεται εἰμὴ μόνος ὁ νότιος, οὐχὶ δὲ ὁ βόρειος πόλος, καθὼς πάλιν ἑτεροὶ τόποι, ὅπου οἱ δύο πόλοι ὁμοίως κεῖνται ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος. Ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ὑπέθετον πολλοὺς, διὰ τῆς κινήσεως τῶν ἀστέρων ὀριζομένους, κύκλους, ἐξ ὧν τινὰς μὲν παραλλήλους, τινὰς δὲ λοξοὺς, καὶ ἄλλους διὰ τῶν πόλων διερχομένους. Οἱ παράλληλοι κύκλοι, οἱ ἔχοντες τοὺς αὐτοὺς μετὰ τὸν ὅλον κόσμον πόλους, εἶναι πέντε. Ὁ μέγιστος καὶ μεσαίτατος ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁ ἰσημερινός, ὁ διχοτομούμενος ὑπὸ τοῦ ὀρίζοντος, εἰς τὸν ὅσον ὥστε τὸ μὲν ἡμισυ τοῦ κύκλου εἶναι ὑπὲρ τὴν γῆν, τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα. Ἐπὶ τούτου τοῦ κύκλου φθάσαντος τοῦ ἡλίου, γίνονται αἱ ἰσημερίαι, ἦτε ἐκρινῇ καὶ ἡ φθινοπωρινή. Ἐκατέρωθεν τοῦ ἰσημερινοῦ ἔρχονται οἱ δύο τροπικοὶ κύκλοι, ἦτοι τὰ ἀπώτατα ὁρίων τοῦ ἡλιακοῦ δρόμου πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς μεσημβρίαν. Ὁ θερινὸς τροπικὸς εἶναι ὁ βορειότατος κύκλος, τὸν ὁποῖον διαγράφει ὁ ἥλιος κατὰ τὴν μακροτάτην ἡμέραν ἀπὸ αὐτοῦ τρέπεται ὁ ἥλιος πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ ἐντεῦθεν τὸ ὄνομα τοῦ κύκλου ἐκείνου. Ὁ δὲ χειμερινὸς τροπικὸς εἶναι πάλιν ὁ μεσημβρινώτατος κύκλος, τὸν ὁποῖον ὁ ἥλιος διαγράφει κατὰ τὴν συντομωτάτην ἡμέραν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀνακάμπει αὐθις. Ἀμφότεροι τέμνονται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ ὀρίζοντος, ὅχι ὅμως εἰς δύο ἴσα μέρη, διότι κατὰ τὰ διάφορα κλίματα διάφορος εἶναι καὶ ἡ ἀμοιβαία ἀναλογία τῶν δύο τμημάτων. Ἐν τῷ ἡμετέρῳ κλίματι, τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ τὸ μὲν μεγαλῆτερον τμήμα εἶναι ὑπὲρ τὴν γῆν, τὸ δὲ μικρότερον ὑπὸ τὴν γῆν. Ἡ δὲ μετὰ τῶν δύο τμημάτων τοῦ κύκλου τούτου ἀναλογία ἀποβαίνει ἀνισωτέρα καθόσον προβαίνουμεν πρὸς βορρᾶν, καὶ ἰσωτέρα καθόσον προχωροῦμεν πρὸς μεσημβρίαν, καὶ ἐπὶ τέλους ὑπάρχει χώρα τις πρὸ μεσημβρίας ἡμῶν κειμένη, ἐν ᾗ διχοτομεῖται ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος ὑπὸ τοῦ ὀρίζοντος. Ὡς πρὸς τὸν χειμερινὸν τροπικὸν συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ ἀντίπαλον. Πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς μεσημ-

Εἶναι τῶν δύο τροπικῶν, εἶναι πάλιν οἱ δύο πολικὸι κύκλοι, οἱ ἐλάχιστοι τῶν παραλλήλων ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν κατοικίαν. Ὁ ἀρκτικός κύκλος εἶναι ὅλος ὑπὲρ γῆν καὶ ἐφάπτεται τοῦ ὀρίζοντος καθ' ἑν σημείον. Ἐντὸς αὐτοῦ οἱ ἀστὲρες οὔτε δύουσιν, οὔτε ἀνατέλλουσιν, ἀλλὰ φαίνονται στρεβόμενοι δι' ὅλης τῆς νυκτὸς περὶ τὸν πόλον ὅθεν ὁ κύκλος οὗτος ὀρίζει τὴν χώραν τῶν ἀείποτε ὀρατῶν ἡμῖν ἀστέρων. Ὅσῳ προβαινόμεν πρὸς βορρᾶν, τόσῳ εἶναι μεγαλύτερος εἰς τινὰς χώρας συμπίπτει μετὰ τοῦ τροπικοῦ, εἰς ἄλλους ὑπερβαίνει αὐτὸν κατὰ τὸ μέγεθος, ὑπὸ δὲ τὸν πόλον αὐτὸν συμπίπτει καὶ μετὰ τοῦ ἰσημερινοῦ. Ὁ μεσημβρινὸς ἢ ἀνταρκτικὸς κύκλος εἶναι ὑποκάτω τῆς γῆς, ὥστε οἱ ἐντὸς αὐτοῦ εὐρισκόμενοι ἀστέρες εἶναι ἀείποτε ἡμῖν ἀόρατοι. Ὀρίζει δὲ τὴν χώραν τῶν ἀείποτε ἀόρατων ἡμῖν ἀστέρων καὶ ἐφάπτεται τοῦ ὀρίζοντος καθ' ἑν σημείον.

Διὰ τὴν προσδιορισθῆναι τὴν ἀπόστασιν τῶν παραλλήλων τούτων κύκλων, ἀναγράφεται διὰ τῶν πόλων κύκλος τέμνων ἅπαντας τοὺς παραλλήλους εἰς δύο σιμεῖα· καὶ διαιρεθέντος αὐτοῦ εἰς 60 μέρη, ὁ μὲν ἰσημερινὸς καταγράφεται ἀπέχων ἀπ' ἐκατέρου τῶν τροπικῶν ἐξήκοστα 4 (ἥτοι 24 τῶν μεταγενεστέρων μοιρῶν), οἱ δὲ πολικοὶ ἀπὸ τῶν πόλων 6 (ἥτοι 36°, τοῦλάχιστον εἰς τὴν Ἑλλάδα), οἱ δὲ τροπικοὶ ἀπὸ τῶν πολικῶν 5, διότι ἡ ἀπόστασις τῶν ἀρκτικῶν κύκλων ἀπὸ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν πόλων μεταβάλλεται, ὡς εἶδομεν, κατὰ τὰ διάφορα κλίματα, ἐνθ' ἐξεναντίας ἡ ἀπόστασις τῶν τροπικῶν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μένει πάντοτε ἡ αὐτή. Ὁμοίως διὰ τῶν πόλων τοῦ κόσμου καὶ τοῦ κατὰ κορυφὴν σημείου γραφομένου μέγιστος κύκλος, ὅστις τέμνει τὴν οὐράνιον σφαῖραν εἰς δύο ἴσα μέρη καὶ ἀποτελεῖ ὀρθὴν γωνίαν μετὰ τὸν ὀρίζοντα, εἶναι, ὡς πρὸς πάντα οἰκιστὴν τόπον, ὁ μεσημβρινός, ὁ κύκλος δηλαδὴ ἐκεῖνος ἐπ' οὗ γενόμενος ὁ ἥλιος τὰ μέσα τῶν ἡμερῶν καὶ τὰ μέσα τῶν νυκτῶν ποιεῖται εἰς τὸν ὑπ' αὐτὸν κείμενον τόπον τῆς γῆς. Εἰς τοὺς διὰ τῶν πόλων διερχομένους κύκλους ἀνήκουσι καὶ οἱ πόλοι, οὕτως ὀνομαζόμενοι (ἀπὸ τοῦ πόλος καὶ οὐρά), διότι ἀείποτε ἐν μέρῳ αὐτῶν εἶναι ἀθεώρητον, καὶ ἰδίως τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χωρίζει ὁ ἀνταρκτικὸς κύκλος ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα. Οἱ δύο οὗτοι διὰ τῶν ἰσημερινῶν καὶ τροπικῶν σημείων ἐλκόμενοι καὶ εἰς τοὺς πόλους διασταυρούμενοι κύκλοι τέμνουσι τὸν ἐκλειπτικὸν εἰς 4 ἴσα μέρη. Ἐκλειπτικὸς δὲ κύκλος εἶναι ὁ λοξὸς δρόμος ἐν τῇ μέσῃ τοῦ ζωδιακοῦ, ἥτοι τοῦ ἐν τῇ οὐρανῷ χώρῳ ἐντὸς τοῦ ὁποῖου κινούνται ἅπαντες οἱ πλανῆται καὶ τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ὑπερβαίνει. Ὁ ζωδιακὸς ἢ ζωδίων κύκλος ὀρίζεται ὑπὸ δύο παραλλήλων τοῦ ἐκλειπτικοῦ γραμμῶν, ὥστε εἶναι, ὡς καὶ ὁ ἐκλειπτικὸς κύκλος, λοξὸς, διχοτομεῖ τὸν ἰσημερινόν, ἔχει πλάτος 12 μοιρῶν καὶ διαιρεῖται εἰς 12 ἴσα μέρη, ὧν ἕκαστον καλεῖται ἀπὸ ἐνὸς ἀστερισμοῦ, ἔχοντος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ὀνομαζόμενον ζώον (ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ ἐπωνυμία τοῦ κύκλου). Τὰ δώδεκα ταῦτα ζώδια εἶναι ὁ κριεὺς, ὁ ταῦρος, οἱ διδυμοί, ὁ καρκίνος, ὁ λέων, ἡ παρ-

θένος, ὁ ζυγὸς, ὁ σκorpion, ὁ τοξότης, ὁ αἰγόκερως, ὁ ὕδρoχόος, καὶ οἱ ἰχθύες. Ἐκαστὸν τῶν τμημάτων τούτων ὑποδιαιρεῖται πάλιν εἰς 30 τμήματα, ὥστε ὁ ὅλος κύκλος περιέχει 360 τοιαῦτα τμήματα, ὁ δὲ ἥλιος ὅστις διατρέχει αὐτὸν εἰς 364 $\frac{1}{4}$ ἡμέρας, διέρχεται καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἡμέραν ἐν τοιοῦτον τμήμα καὶ καθ' ἕκαστον τμήμα ἐν τῶν ζωδίων. Ὁ δὲ λόγος δι' ὃν ὁ ἥλιος δὲν διέρχεται κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα τοῦ χρόνου ἕνα ἕκαστον τῶν ἴσων τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου μοιρῶν, ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μέχρι τῶν θερινῶν τρόπων διέρχονται 94 $\frac{1}{2}$ ἡμέραι, ἀπὸ δὲ τούτων μέχρι τῆς μετοπωρινῆς ἰσημερίας 92 $\frac{1}{2}$ ἡμέραι, ἀπὸ ταύτης πάλιν μέχρι τῶν χειμερινῶν τροπῶν 88 $\frac{1}{8}$, καὶ ἀπὸ τούτων μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας 90 $\frac{1}{8}$, ὁ λόγος δι' ὃν συμβαίνει ἡ χρονικὴ αἴτη ἀνισότης εἶναι, ὅτι ὁ ἥλιος κινεῖται, ἐντὸς τοῦ ζωδιακοῦ, εἰς κύκλον οὐ μόνον μικρότερον, ἀλλὰ ἔχοντα καὶ κέντρον ἄλλο παρὰ τὸ κέντρον τοῦ ζωδιακοῦ, ὥστε ὁ δρόμος τοῦ ἡλίου διαιρεῖται εἰς 4 ἄνισα μέρη. Ἡ δὲ μεγίστη αὐτοῦ περιφέρεια κεῖται ὑπὸ τὸ τεταρτημόριον τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, τὸ ἀπὸ τῆς 1 μοίρας τοῦ κριεῦς μέχρι τῆς 30 τῶν διδυμῶν. Ἡ σελήνη ἥτις λαμβάνει τὸ φῶς αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου, διατρέχει τὸν ζωδιακὸν εἰς 27 $\frac{1}{4}$ ἡμέρας καὶ διέρχεται ὅλον αὐτοῦ τὸ πλάτος. Αἱ φάσεις αὐτῆς συμβαίνουσιν ὡς ἐκ τῶν μεταβολῶν τῆς θέσεώς της πρὸς τὸν ἥλιον καὶ πρὸς τὴν γῆν· διότι τὴν 30 ἡμέραν συμπεσόντος τοῦ ἡλίου μετ' αὐτῆς ἐν τῇ αὐτῇ τμήματι τοῦ ζωδιακοῦ, φωτίζεται τὸ πρὸς τὸν ἥλιον ἐστραμμένον, ἀπὸ τῆς γῆς δὲ ἀπεστραμμένον μέρος αὐτῆς, ὥστε ἡμεῖς τότε παντάπασιν δὲν τὴν βλέπομεν, καθὼ χωροῦσαν κατωτέρω τοῦ ἡλίου. Ὅσῳ μᾶλλον ὁμοῦ μακρύνεται ἀπὸ τοῦ ἡλίου, τόσῳ μᾶλλον βλέπομεν αὐτὴν φωτισμένην μακρυνθεῖσα ἀπὸ αὐτοῦ ἐν τέταρτον τοῦ ζωδιακοῦ, παρίσταται ἡμῖν κατὰ τὸ ἥμισυ ἀγιάζουσα· σταῖσα δὲ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου, φωτίζεται ὁλόκληρος. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον φθίνει πάλιν, καθ' ὅσον προσεγγίζει εἰς τὸν ἥλιον, μέχρις οὗ ὅλως εἰς αὐτὸν πλησιάζουσα, ἀπὸβαίνει ὅλως ἀόρατος. Αἱ τῆς σελήνης ἐκλείψεις γίνονται κατὰ τὴν εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπιπῶσιν τῆς σελήνης, ὅταν δηλαδὴ ὁ ἥλιος, ἡ γῆ, τὸ σκίασμα τῆς γῆς καὶ ἡ σελήνη ἴστανται ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας. Συμβαίνουν δὲ καὶ ἐκλείψεις μόνον ἐν καιρῷ τῆς πανσελήνου καὶ καθ' ὅσον ἡ σελήνη ποιεῖται τὴν πάροδον διὰ μέσου τοῦ ἐκλειπτικοῦ ἢ οὐ, σκιάζεται ὁλόκληρος ἢ ἐν μέρει μόνον. Ἐπομένως δὲ ἥδη ἐντὸς πόσου χρόνου ἔλεγον τοὺς λοιποὺς 5 πλανήτας συμπληροῦντας τὸν δρόμον αὐτῶν διὰ τοῦ ζωδιακοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἅπαντες κινούνται.

Τὴν δὲ γῆν δὲν ἐξελάμβανον συνήθως, καθὼ παρετηρήθη καὶ προηγουμένως, ὡς πλανήτην, ἀλλὰ ὡς τὸ ἀκίνητον κέντρον τοῦ παντός· ἐξετέθησαν ὁμοίως καὶ αἱ περὶ τῆς κατασκευῆς αὐτῆς, τῆς ἀρχικῆς ὕλης καὶ τῆς ἐνδεχομένης καταστροφῆς δοξασταί τῶν ἀρχαίων. Οἱ παλαιότατοι ποιηταί, φιλόσοφοι καὶ ἱστορικοὶ ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς δίσκον περιβρότον ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ· καὶ ὠκεανὸν ἐγγόνον κατ' ἀρχὰς ποταμὸν,

βραδυτέρον δὲ, ἰδίως ἀπὸ τοῦ Ἡροδότου, ἀπέδωκαν αὐτῇ τὴν σημερινὴν σχηματῖαν. Ἐδίδον δὲ εἰς τὸν δίσκον τοῦτον ποικιλώτατα σχήματα, διότι οἱ μὲν ἔλεγον αὐτὸν ἐπίπεδον καὶ σφαιροειδῆ, οἱ δὲ ἐπιμήκως στρογγύλον δίσκον, ἔχοντα μῆκος ἡμιόλιον τοῦ πλάτους, οἱ δὲ τυμπανοειδῆ ἢ κυλινδροειδῆ, οἱ δὲ ἐφαντάζοντο τὴν γῆν ὡς κύβον ἢ πυραμίδα. Προςτούτοις ἄλλοι μὲν ἐπίστευον, ὅτι ἡ γῆ ἐπιπλέει ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ὡς ὁ Θαλῆς, ἄλλοι, ὅτι αἰωρεῖται ἐλευθέρᾳ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κόσμου, ἄλλοι ὅτι προσερείδεται ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς συμπακνωθέντος ἀέρος καὶ ἄλλοι ὅτι εἰς ἀπειρον ἐρρίζωται. Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν φρονούντων δισκοιδῆ τὴν γῆν, ἐπίστευον ὅτι εἶναι κοίλη ἐν τῷ μέσῳ καὶ ὅτι ἐν τῷ κοιλώματι τούτῳ ἡθοροίσθη ἡ θάλασσα. Πρῶτοι οἱ Πυθαγόρειοι ἀνεγνώρισαν τὸ σφαιροειδὲς σχῆμα τῆς γῆς, οἱ δὲ μεταγενέστεροι φιλόσοφοι, καὶ ἰδίως ὁ Ἀριστοτέλης, οἱ Στωϊκοὶ καὶ οἱ Μαθηματικοί, κατέστησαν τὴν δοξασίαν ταύτην πάγκοινον. Οἱ ἀρχαῖοι ὁμοῦ δὲν ἐγνώριζον, ὅτι ἡ γῆ δὲν σχηματίζει ἐντελῆ σφαῖραν, ἀλλ' εἶναι ὀλίγον τι πεπιεσμένη εἰς τοὺς πόλους, ὥστε ἀποτελεῖ σφαιροειδὲς ἢ ἐλλειψοειδὲς σχῆμα, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐν τῇ ἰσημερινῷ διάμετρος εἶναι μικρόν τι μεγαλητέρα ἢ ἡ μεταξὺ τῶν πόλων. Ὅσοι δ' ἔλεγον τὴν γῆν αἰωρουμένην ἀκίνητον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ παντός, ἐξήγουν τὴν τοιαύτην αὐτῆς θέσιν ἥτοι διὰ τῆς ἰσορροπίας αὐτῆς, ἥτοι διὰ τὸ βάρος τοῦ ἀέρος ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐρείδεται, εἰς ὃ ὁ Ἀναξαγόρας προσέθετε συγχρόνως καὶ τὴν ἀδιάλειπτον ταχείαν τοῦ ὅλου κόσμου περιφορὰν. Καθότι ἐτι ἀπὸ τοῦ Θαλῆτος, ὑπὸ πάντων σχεδὸν ἐπρεσεύετο, ὅτι συγχρόνως μετὰ τὸν ὅλον κόσμον ἔπασχε καὶ ἡ γῆ ὁμοίαν περιφορὰν, ἀπὸ δὲ τῆς γνώμης ταύτης εὐχερῶς ἔπειτα πορήχθη ἡ ἄλλη αὐτῇ, ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν αὐτὸν μετὰ τὸν ὅλον οὐρανὸν ἄξονα.

Περὶ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ μεγέθους τῆς γῆνης σφαίρας, κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ ἀρχαῖοι ὑπερέβησαν τὸ μέτρον, ἐπὶ δὲ τέλους κατήντησαν εἰς συμπεράσματα κατώτερα τῆς ἀληθείας. Οἱ ἀρχαιότατοι φιλόσοφοι δὲν ἐδήλουν ἀπόλυτόν τι μέγεθος τῆς γῆς, ἀλλ' ὠρίζον αὐτὸ μόνον ἀναλόγως πρὸς τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 296 καὶ 297 τὰς περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης δοξασίας τῶν ἀρχαίων). Ὁ Ἡρόδοτος εἶναι ὁ πρῶτος, ἀπὸ τῆς συγγραφῆς τοῦ ὁποῖου εἰμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν ὁποῖόν τι μέγεθος ἀπέδιδεν εἰς τὸν δίσκον τῆς γῆς (περὶ τῆς περιφέρειας τῆς γῆνης σφαίρας δὲν εἰμπορεῖ νὰ γίνῃ εἰς ἐτὶ λόγος ὡς πρὸς αὐτόν). διότι, συνυπολογίζοντες τὰς διαφορὰς ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένης ἀποστάσεις, εὐρίσκομεν τὸ μῆκος τῆς κατωκημένης γῆς ἀναβαῖνον εἰς 37,400,000 σταδίων. Περὶ τῆς πραγματικῆς περιφέρειας τῆς γῆνης σφαίρας πρῶτον ἐγένετο λόγος ἀπὸ τῶν μέσων τῆς 4ης. ἐκατονταετηρίδος πρ. Χρ., ὅτε ἐπεκράτησεν ἡ περὶ τοῦ σφαιροειδοῦς σχήματος τῆς γῆς γνώμη. Ὁ Ἀριστοτέλης ὠρίζε τὴν περιφέρειαν ταύτην εἰς 400,000 σταδίων, ὁ Ἀρχιμήδης, εἰς 300,000, ὁ Ἐρατοσθένης εἰς 252,000, ἔχων σύμφωνον καὶ τὸν Ἰππαρχον· ὁ δὲ Ποσειδώνιος διττῶς, κατ' ἀρχὰς εἰς 240,000, ἔπειτα μόνον εἰς 180,000

σταδίων, καὶ ὑπῆρξεν οὕτως ὁ ἀρχηγὸς τῆς ὑπερβολικῆς ἐκείνης μειώσεως τῆς γῆνης σφαίρας, ἥτις βραδυτέρον ἐν γένει σχεδὸν ἐπεκράτησε, διότι καὶ ὁ Μαρσίνος καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἀπέδεχοντο τὸν τελευταῖον ὑπολογισμόν, ἐνθ' ἄλλοι, οἷον ὁ Στράβων καὶ ὁ Ἀγαθήμερος, ἐταλαντεύοντο μεταξὺ τῶν δύο ὁρῶν. Ὁ Πλίνιος τελευταῖον ἀναφέρει ἑτέραν γνώμην, καθ' ἣν ἡ περιφέρεια τῆς γῆς ὀρίζεται εἰς 264,000 σταδίων, ἡ δὲ γῆ ἀποτελεῖ τὸ 96 μέρος τοῦ κόσμου, ὥστε ἡ περιφέρεια τοῦ ὅλου κόσμου συμποσούται εἰς 25,344,000 σταδίων! Ἐπὶ τῆς γνώμης ὅτι ἡ περιφέρεια τῆς γῆς δὲν ὑπερβαίνει τὰς 240,000 σταδίων, ἐρείδεται ὁ προσδιορισμὸς τῆς διαμέτρου αὐτῆς εἰς 80,000 σταδίων, διότι οἱ ἀρχαῖοι ὠρίζον τὴν ἀναλογίαν τῆς διαμέτρου πρὸς τὴν περιφέρειαν συνήθως ὡς 1:3, ἂν καὶ ἥδη ὁ Ἀρχιμήδης ἀπερήνατο ἀκριβεστέραν τινὰ ἀναλογίαν. Ὅποσον δὲ ἀβεβαία ἦσαν ἅπαντα αὐταὶ αἱ καταμετρήσεις, ἐνόουν καλλίστα καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι.

Καθ' ὅσον ἀπορᾷ τὰς μαθηματικὰς καὶ ἀστρονομικὰς διαίσεις τῆς γῆς, πᾶσαι αἱ διαίσεις τῆς οὐρανίου σφαίρας μετεβίβασθησαν, ἐτι ἀπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν χρόνων, εἰς τὴν γῆνην σφαῖραν, διαγραφέντων ἐπ' αὐτῆς τῶν αὐτῶν ἀπαρριπτικῶς κύκλων καὶ εἰς τὰς αὐτὰς ἀποστάσεις, ἥτοι τοῦ ἰσημερινοῦ, τῶν τροπικῶν καὶ τῶν πολικῶν κύκλων· ὥστε ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς εὐρέθη τοιοῦτοτρόπως διηρημένη ὡς πρὸς τὸν δρόμον τοῦ ἡλίου καὶ τὴν ἀπὸ αὐτοῦ ἐξηρητημένην μεγαλητέραν ἢ μικροτέραν θερμότητα αὐτῆς, εἰς διαφορὰς, ὑπὸ τῶν κυκλοτερέων ἐκείνων γραμμῶν ὀριζόμενας, ζώνας. Ὁ Παρμενίδης ἐλάλησεν, ὡς φαίνεται, πρῶτος περὶ τῶν πέντε τούτων ζωνῶν, τῆς διακεκαυμένης μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν, τῶν δύο εὐκρατῶν, μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν πολικῶν, καὶ τῶν δύο κατεψυγμένων, μεταξὺ τῶν τελευταίων καὶ τῶν πόλων, ἂν καὶ κατ' ἄλλους, ἥδη ὁ Θαλῆς καὶ ὁ Πυθαγόρας διέκρινον πέντε ζώνας. Μετὰ τοῦ Παρμενίδου συνεφώνησαν ἅπαντες ἀνεξαίρετως οἱ μεταγενέστεροι· αἱ δὲ μικραὶ διαφοραὶ ὅσας εὐρίσκομεν εἰς τὸν Πολύβιον καὶ τὸν Ποσειδώνιον δὲν μεταβάλλουσιν οὐσιωδῶς τὴν ἐπὶ τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν πραγμάτων στηριζομένην ἐκείνην δόξαν. Τῶντιν ὁ Πολύβιος θεωρεῖ καὶ τὸν ἰσημερινόν ὡς λοξὴν γραμμὴν καὶ ὁμιλεῖ περὶ δύο διακεκαυμένων, ἐν γένει δὲ περὶ 6 ζωνῶν, ὁ Ποσειδώνιος μάλιστα παραδέχεται 7 τρόπων τινὰ ζώνας, διότι ὑποδιαιρεῖ τὴν διακεκαυμένην εἰς τρία παράλληλα τμήματα καὶ θεωρεῖ τὰ ἐξ αὐτῶν παρὰ τοὺς τροπικοὺς μᾶλλον παρακείμενα ὡς οἰκήσιμα, ὅλως δὲ ἀοίκητον, ἕνεκα τοῦ καύματος, διακεκαυμένην ζώνην, μόνον τὸ μεσαίτατον ἐκατέρωθεν τοῦ ἰσημερινοῦ τμήμα.

Ἡ ἑκτασις τῶν ζωνῶν ὠρίζετο κατ' ἀρχὰς μόνον κατὰ τὴν γενομένην εἰς 60 μοίρας διαίρεσιν τοῦ μεγίστου κύκλου, ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ στάδια, καὶ ἰδίως ὁ Ἐρατοσθένης, ὅστις ὑπελόγισε τὴν περιφέρειαν τῆς γῆνης σφαίρας εἰς 252,000 σταδίων, ἀπέδιδεν εἰς τὴν (ἡμισίαν) διακεκαυμένην ἢ ἀοίκητον ζώνην, ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι τῶν τροπικῶν, 4 μοίρας ἥτοι

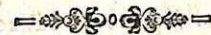
16,800 στάδια· εἰς ἐκάστην δὲ τῶν εὐκράτων ζωνῶν μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν πολικῶν 5 μοίρας ἦτοι 21,000 σταδίων, καὶ εἰς ἐκάστην τῶν κατεψυγμένων ζωνῶν, 6 μοίρας ἦτοι 25,200 σταδίων.

Μετὰ δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τῶν τροπικῶν διέγραφον, διὰ διαφορῶν ἀξιολόγων τόπων, πλείστους προσέτι ἄλλους παραλλήλους κύκλους, εἰς ἀνίσους ἀποστάσεις· ὁ μὲν Ἐρατοσθένης διὰ τῆς Κιναμωμοφόρου ἐν τῇ νοτιωτάτῃ Ἀφρικῇ, διὰ Μερότης, Σηήνης, Ἀλεξανδρείας, Ρόδου (τὸν κύριον παράλληλον ἐν τῷ μέσῳ τῆς κατωκρημένης γῆς), διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου (καὶ Βυζαντίου) διὰ τῶν στομίων τοῦ Βορυσθέ- νους καὶ τῆς Θούλης. Εἰς τούτους, ὁ Ἰππαρχος προσέθετε ἕνα ἐτι διὰ τῆς ἐν Τρωάδι Ἀλεξανδρείας με- ταξὺ τοῦ τῆς Ρόδου καὶ τοῦ Βυζαντίου, πιθανῶς, δὲ καὶ τινὰς ἄλλους βορείους μεταξὺ Βορυσθέ- νους καὶ τῆς Θούλης, ὁ δὲ Στράβων καὶ τοὺς διὰ τῆς νοτίου ἄκρας τῆς μεγάλης Σύρτης, διὰ τῆς Μασσαλίας, διὰ τῆς μέσης Γαλλίας καὶ Βρετανίας, ἀνθικαθιστῶν τὸν διὰ τῆς Ἰέρνης (Ἰρλανδίας) ἀντὶ τοῦ διὰ Θούλης. Ὁ Πτο- λεμαῖος διέγραφεν ἐτι δύο παραλλήλους πρὸς μεσημ- βρίαν τοῦ Ἰσημερινοῦ, τὸν ἕνα διὰ Καττιγάρων, καὶ τὸν ἄλλον ἐτι νοτιώτερον, ἐπίσης ἀπέχοντα ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, πρὸς μεσημβρίαν, ὅσον ὁ διὰ Μερότης διερχόμενος ἀπέχεν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς βο- ρῆν. Διότι καὶ ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ γεωγραφικοῦ πίνακος τοῦ Πτολεμαίου, τοῦ ἐντελεστέρου τῶν πινάκων τῆς ἀρχαιότητος, οἱ παράλληλοι δὲν διεγράφοντο ἐτι, ὡς οἱ μεσημβρινοί, εἰς ὁμοίας ἀποστάσεις. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ μεσημβρινοὶ κατ' ἀρχάς, παρ' Ἐρατοσθένη καὶ πα- ρὰ Στράβωνι, διεγράφοντο αὐθαίρετως ὡς οἱ παρά- λληλοι. Πρῶτος δὲ ὁ Πτολεμαῖος διέγραψε τοὺς με- σημβρινοὺς εἰς ἵσας ἀποστάσεις, ἀπὸ 5 εἰς 5 μοίρας, ἀρξάμενος δυτικώτερον ἢ οἱ πρὸ αὐτοῦ γεωγράφοι, διὰ τῶν νήσων τῶν μακάρων.

Κατὰ δὲ τοὺς διαφορὸν παραλλήλους καὶ τὰς μοί- ρας τοῦ πλάτους ὀρίζον καὶ διάφορα κλίματα ἦτοι ζώνας γῆς παραλλήλως τῷ ἰσημερινῷ χωρούσας, ἐν αἷς τὸ μῆκος τῶν χειμερινῶν καὶ θερινῶν ἡμερῶν εἶναι τόσῳ μᾶλλον ἄνισον ὅσῳ μᾶλλον τόπος τις ἀπέχει τοῦ ἰσημερινοῦ. Ὁ πληρέστερος τῶν κλιματικῶν αὐτῶν καταλόγων, εἶναι ὁ τοῦ Πτολεμαίου, ὅστις ἀριθμεῖ 38 τοιαῦτα κλίματα. Ἀλλὰ καὶ ὁ Πτολεμαῖος, ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ, ὁμιλεῖ ἐννοεῖται περὶ κλιμάτων μόνον τοῦ βορείου ἡμισφαίριου, διότι τὸ μεσημβρινὸν οὐδό- λως ἐγίνωσκον, ἂν καὶ πολλοὶ τῶν ἀρχαίων ὑπέθετον ὑπάρχουσαν ἐπ' αὐτοῦ ἥπειρον ὁμοίαν τῆς ἡμετέρας γῆς, εἰς ἣν ἀπέδιδον φυσικῶ τῷ λόγῳ τὰ αὐτὰ κλί- ματα.

Γενομένου δὲ ἐνταῦθα λόγου περὶ τοῦ μεσημβρινοῦ ἡμισφαίριου, οἰκεῖον νομίζομεν νὰ ἐπιφέρωμεν ὀλίγας τινὰς λέξεις καὶ περὶ τῆς ἀντίχθονος, ἧς μνημο- νεύουσι πολλοὶ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς. Ὁ Πυθαγόρας καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, οἵτινες πρῶτοι ὠμίλησαν περὶ ἀν- τίχθονος, συγχρόνως μετὰ τῆς γῆς περὶ τὸ κεντρικὸν πῦρ στρεφόμενης, ἐφαντάζοντο τὴν ἀντίχθονα ὡς οὐράνιον τι σῶμα ἴδιον καὶ διαφορὸν τῆς γῆς· οἱ μετα- γενέστεροι, μὴ ἡξυμένοντες τι νὰ κάμωσι τὴν ἀντίχθο-

να αὐτὴν, περὶ ἧς οἱ Πυθαγόρειοι φαίνεται ἀσαφῶς καὶ ἀορίστως εἶχον ἐκφρασθῇ, ὅτε μὲν ἔλεγον ὅτι εἶναι ἡ σελήνη, ὅτε δὲ ὅτι εἶναι τὸ ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου ἡμι- σφαίριου ἀποκοπὴν, καὶ μετ' αὐτοῦ παραλλήλως κινού- μενον ἀντίθετον ἡμισφαίριον τῆς γῆς. Ἄλλοι τελευταῖον ἐπίστευον, ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι παρεδέχθησαν τὴν ἀν- τίχθονα, ὅχι διότι εἶχον σαφῆ τινα ἐννοίαν περὶ αὐ- τῆς, ἀλλὰ μόνον διότι ὁμιλοῦντες περὶ τοῦ κεντρικοῦ πυρός, τῶν 6 πλανητῶν καὶ τῆς γῆς, εἶχον ἀνάγκην ἐνὸς ἐτι σώματος, διὰ νὰ συμπληρώσωσι τὸν ἀγαπη- τὸν αὐτῶν ἀριθμὸν 10'.

ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ

ΕΝ

ΑΙΓΥΠΤΩ.

—ο—

Πρὸ τεσσαράκοντα περίπου ἐτῶν, ὅταν ἡ Αἴγυ- πτος εἶχεν ἀρχίσει ἀντικείμενον γινομένη ἐρευνῶν φιλαρχαίων, πρὶν δ' ἐτι καταστῇ γνωστὴ ὡς τὴν σή- μερον διὰ τῶν ἀκαμάτων ἀγώνων τῶν περὶ τὸν Σαμ- πολῶνα ἢ Ροσσελίνην, δύο νέοι πλούσιοι Ἀγγλοὶ, οἱ Κύριοι Λέγ καὶ Σμάλτ, ὑπὸ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ἡροδότου καὶ Διοδώρου, καὶ τινῶν νέων περιηγή- σεων κινήθεντες, ἠθέλησαν νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν γῆν ταύτην τοῦ παναρχαίου πολιτισμοῦ, ἣν ἡ φαντα- σία τῶν τοῖς παρίστα ὑπὸ τὰ γοητευτικώτερα χρώ- ματα. Ἐφηντάζοντο τὸν Νεῖλον, εὐρὺν ὡς θάλασσαν καὶ ἀργυρὰ κυλίωντα κύματα μεταξὺ πεδιδάων πλου- σίων, μεταξὺ δασῶν συκομορεῶν καὶ φοινίκων, μεταξὺ πόλεων ἀχανῶν καὶ ναῶν καὶ ἀνακτόρων ἀπὸ πόλεις μεγαλητέρων, καὶ διαπλεόμενον ἀπὸ σκάφας χρυσο- πύργους μὲ πορφυρὰ τὰ ἱστία, καὶ στέμματα ἐξαρ- τώμενα ἐκ τῶν καρχησίων, ὡς τὴν τρίτην τῆς Κλεο- πάτρας. Ἐκ τῶν πυκνῶν πτυχῶν τῶν κυμάτων προ- ἔκυπτον τερατώδεις κεφαλαὶ κροκοδείλων, φιλικὸν προσηλόντων τὸ βλέμμα πρὸς τὴν Ἰβιν, ἐρ' ἐνὸς πο- δὸς ἱσταμένην ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου, καὶ κρατοῦσαν τὸν ὄφιν θριαμβευτικῶς εἰς τὸ ῥάμφος, ἢ τὸν Ἀπιν σὺβαρῶς βρενθυόμενον μεταξὺ τῶν παχυτάτων νομῶν. Εἰς δὲ τοὺς ναοὺς ἔβλεπον τοὺς μυστηριώδεις ἱερεῖς φύλακας τῆς μυστηριώδους σοφίας τῶν παρωχημένων αἰώνων, ταμίας τῆς ἀπορρήτου γραφῆς, ἧς βιβλία εἰ- σὶν οἱ εὐρεῖς τῶν μνημείων τοῖχοι, καὶ εἰς τὰ ἀνά- κτορα, ὅλα καταστίλδοντα πυρρόποικίλου, καὶ ἱσπι- δος καὶ πορφυρίτου, ὅλα κατάκοσμα γλυφαῖς καὶ χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ, ἔβλεπον τὸν διάδοχον τῶν Φαραῶ, τὸν νέον Σέτωστριν, τὴν ποικίλην Καλαύτικαν ἀ- ναδεδημένον, τὸν συμβολικὸν βασιλίσκον ὡς προμε- τωπίδιον ἔχοντα, πρηνῆ δὲ κείμενον ἐπὶ λεοντῆς ἢ δορᾶς παδάλεως, ἣν ἐφόνευεν ἐν ταῖς νάπαις τῆς Αἰθιοπίας, καὶ ἀκροώμενον μετὰ τέρψεως τῶν ὕμνων

νέας τραγωδιστρίας, ἧτις ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ψαλτη- ρίου διηγέτο τῆς Αἰγύπτου τὴν παλαιὰν δοξάν, καὶ τῶν πολυμόρφων αὐτῆς θεῶν τὰ μυστήρια.

Τοιαύτην ἐκ τῶν βιβλίων περὶ τοῦ τόπου ὃν ἤθε- λον νὰ ἐπισκεφθῶσιν ἀρυσθέντες ἰδέαν, ἔπλεον οἱ δύο φίλοι πρὸς τὴν Αἴγυπτον, ἀδημονοῦντες διὰ τοῦ πλοῦ τὴν βραδύτητα, διότι τότε ὁ ἀτμός δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀραιώσει τὰς ἀποστάσεις.

Τέλος ἐφθασαν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, ἐπροχώρη- σαν ἕως εἰς τὸ Κάϊρον καὶ τὸν μὲν Νεῖλον εὗρον κυλί- οντα πάντοτε τὰ κύματά του ὡς ἐπὶ τοῦ Θουτμό- σιος καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἴσως καὶ τινα μορφήν νὰ ἀπῆντησαν κροκοδείλου πεφοδισμένου· ἀλλὰ μέ- χρι τούτου περιορίζετο ἡ ὁμοίότης τῶν ὀνείρων τῶν πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἣν εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν. Ἀντὶ ὁ- χθῶν κατασκήνων καὶ πολυδένδρων, ἀντὶ πλουσίας καὶ τὰς ὄψεις τερπούσης καλλιερθείας, ἔβλεπον ἕκα-

Μεχμέτ Ἀλῆν, τότε ἀκόμη τῆς βαρβαρότητος τὴν ἐπιδερμίδα μὴ ἀποξέσαντα, σταυροποδιτὶ δ' ἐπὶ προ- σκεφαλαίων καθήμενον, καὶ βρενθυόμενον εἰς νέφη κα- πνοῦ τοῦ πολυτελοῦς ναργιλέ του.

Οὕτω κατ' ὀλίγον οἱ περιηγηταὶ μας ἤρχισαν ἐννο- οῦντες, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι εἶχον ἀποθάνει, καὶ ὅτι μάλιστα τοὺς ἐζήτουν εἰς τὰ χωρία καὶ εἰς τὰς πό- λεις. Ἀπεφάσισαν λοιπὸν νὰ τοὺς ζητήσωσιν, ὅπου καὶ μόνον τοῖς ἦτον δυνατόν νὰ τοὺς εὕρωσιν, εἰς τοὺς τάφους. Οὕτω λοιπὸν, καὶ τοὶ ἐγκαρδίως ἐλεεινολο- γοῦντες τὸν Μεχμέτ Ἀλῆν ὅτι δὲν ἦτον ἀρχαῖος Φα- ραῶ, ἦλθον ὁμῶς πρὸς αὐτὸν πάλιν, καὶ τὴν ποδιάν του φιλήσαντες, τῷ ἐζήτησαν ἀδειαν καὶ συστάσεις διὰ τὴν παραιτέρω τοῦ Νεῖλου ἀνάβασιν. Αὐτὸς δὲ, ἐλε- εινολογῶν τοὺς ἀπίστους κύνες διὰ τὴν μωρίαν των, ὅτι ἔχοντες εἰς τὸ Κάϊρον καὶ καλὰ στρώματα, καὶ καλὸν κορφὴν, καὶ καλὸν πιλάφιον, ἔτρεχον νὰ ζη-

τέρωθεν ἄμμου εὐρείας καὶ ἀφόρους ἐρήμους, μόλις που διατεμνομένης ὑπὸ τινῶν φοινίκων καρχητικῶν ἀντὶ τῶν εὐσώμων καὶ χαλκοχρόων Αἰγυπτίων ἐκείνων, πολιστῶν τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἐφευρετῶν πασῶν τῶν τεχνῶν καὶ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων, εὐτυχῶν κατακτητῶν ἢ οἰκιστῶν πάντων τῶν γνωστῶν αὐτοῖς τόπων, ἀπῆντησαν ρυπαροὺς τινὰς βρακυνότας, ἐλεει- νοὺς φελλόχιδας, ἐν τῷ βορβόρῳ πηγνύοντας τὰς ἀ- υλίας καλύβας των, καὶ μετὰ τῶν ἀκαθάρτων κτη- νῶν των διαιωμένους, κατὰ δὲ τὴν διάνοιαν ὀλίγον αὐτῶν διαφέροντας. Αἱ δὲ πόλεις, μὲ τὰς ξυλῖνας οἰκίας των, μὲ τὰς στενάς καὶ σκολιάς ἀγυῖας των, μὲ τὰς δυσάερους τῶν ἀγορᾶς, ὀλίγον ὁμοιάζον τὰς ἑκατονταπύλους Θήβας ἢ τὴν πολυτελῆ Μέμφιν· καὶ ὅτε ἀπῆλθον εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Τοπάρχου, δὲν εὗρον Φαραῶ τινὰ εἰς λεοντῆν ἢ παρδαλὴν κατακείμενον, τῇ σιγῇ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς ἐρήμου ὑψούμεναι, καὶ ψαλτηρίου ἀρχαίου ἀκροώμενον, ἀλλ' εὗρον τὸν

τῷσι τὰς ἐρήμους, τοῖς ἔδωκεν ὁμῶς φερμάνιον, δι' οὗ διέταττε τοὺς ἐπάρχους καὶ σωματάρχας, νὰ τοῖς παράσχῃσι πᾶσαν προστασίαν καὶ συνδρομήν. Τὸ ἐφόδιον τοῦτο ἦτον ἀφεικτον διὰ τὴν περαι- τέρω ὁδοπορίαν των. Μισθώσαντες λοιπὸν πλοίαριον, μέλλον τότε ν' ἀναπλεύσῃ τὸν Νεῖλον μετὰ τινος ἐγ- χωρίου ἐμπορίου, ἐπιστρέφοντες εἰς Ἀβυσσινίαν, καὶ νέον σύντροφον λαβόντες ἕνα Ἀμερικανὸν, Βάρθω κα- λούμενον, ὃν ἀπῆντησαν ἐν Καίρῳ, ἀνεχώρησαν. Ἀλ- λά τὸ πρῶτον ἀντικείμενον ὃ προσέβλεπε τὰς ὄψεις τῶν ὁδοιπόρων, παραλλασσόντων τὸ Κάϊρον, ἀπετέ- λεσεν ἰσχυρὰν ἐπ' αὐτῶν ἐντύπωσιν, καὶ σχεδὸν τοὺς ἀπεξήμωσε δι' ὃν ἐθάρυνον τὸν θάνατον τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων. Ἦν δὲ τοῦτο οἱ γιγαντιαῖοι ἐ- κείνων τάφοι, αἱ υπερήφανοι πυραμίδες, αἵτινες, ἐν τῇ σιγῇ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς ἐρήμου ὑψούμεναι, διηγοῦνται περὶ αἰώνων ἐν οἷς οἱ ἄνθρωποι ὄρη

εἰς τοὺς ὁποίους ἄλλοτε, ἐπὶ τέσσαρα ἔτη, παρέδωκε τὴν Γενικὴν Ἱστορίαν. Συνετάχθη δὲ, καθὼς λέγω καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου, κατὰ τὰ νεώτερα καὶ δοκιμώτερα βοηθήματα. Κυρίαν βᾶσιν τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων δύο μερῶν, ἔλαβον τὴν μεγάλην συγγραφὴν τοῦ Γερμανοῦ Σχλοσσέρου, ὅστις πραγματεύεται εἰς δέκα τόμους τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν μέσην ἱστορίαν. Προετίμησα δὲ αὐτὸν, διότι νομίζω, ὅτι ἀκριβέστερον ἐκθέτει, ἀπαθέστερον ἐκτιμᾷ, καὶ μεθοδικώτερον κατατάσσει τὰ γεγονότα τῆς Γενικῆς Ἱστορίας. Εἰς τινὰ ὅμως μέρη, μάλιστα τῆς ἀρχαίας ἱστορίας, ἠκολούθησα τὴν ἐπιτομωτέραν ἐκθεσιν τοῦ Λέοντος καὶ τοῦ Ραυσχορνίου, καὶ τὴν ἐπιτομωτέραν τοῦ Οὐαχλέρου. Πάρεκτός τῶν γενικῶν αὐτῶν ἱστοριῶν, μετεχειρίσθην καὶ διαφόρους εἰδικὰς συγγραφάς. λ. χ. ὡς πρὸς τὴν ἀρχαίαν Γεωγραφίαν, τὸν Γερμανὸν Φορβίγγιον, ὡς πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν, τὸν Ἀγγλον Θιρλούαλλον, (τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ Γρότε δὲν ἐγνώριζον ἔτι ὅτε συνετάχθη ἡ ἑλληνικὴ αὕτη ἱστορία) τοὺς Γερμανοὺς Οὐαχρμούθιον, Μύλλερν, καὶ ἄλλους, τῶν ὁποίων εἰς τοὺς οἰκείους τόπους παρέθεσα τὰ ὀνόματα καὶ στίγγραμματα. ὡς πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἱστορίαν, τὸν Νεϊβουρν καὶ τὸν Οὐάλτερν. ὡς πρὸς τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν, τὸν Φαλλμεράδον, ὡς πρὸς τὴν Τουρκικὴν, τὸν Ἀμμυρν, καὶ ὡς πρὸς ἄλλας ἄλλους. Ἐπὶ πᾶσιν εἶχον ὑπ' ὄψιν τὰς Ἑβραϊκὰς, τὰς Ἑλληνικὰς, τὰς Ῥωμαϊκὰς καὶ τὰς Βυζαντινὰς πηγὰς· καὶ ἂν δὲν παρέθεσα εἰμὴ μόνον τὰς τρεῖς πρώτας, παραλίπὼν τὰς Βυζαντινὰς, αἰτίον τούτου εἶναι, ὅτι τὸ βιβλίον συνετάχθη, ὡς προείπον, κυρίως διὰ μαθητὰς Γυμνασίου, οἵτινες οφείλουν καὶ δύνανται νὰ ποιήσωσι χρῆσιν τῆς ἱερᾶς Γραφῆς καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων συγγραφέων, ὅχι ὅμως καὶ τῆς ὀγκώδους καὶ τῆς μὴ κλασσικῆς Βυζαντινῆς.

Ἡ ἀρχαία ἱστορία ἐξετέθη ἐκτενέστερον τῆς μέσης· διότι, εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, ἐκτὸς τῶν κυρίως πολιτικῶν γεγονότων, ἐνόμισα χρήσιμον νὰ πραγματευθῶ καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων ἀντικειμένων, συνετελεστικῶν εἰς τὴν διεκρίνησιν τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος, τῆς ὁποίας ἡ γνῶσις ἀποτελεῖ ἓνα τῶν κυριωτάτων σκοπῶν τῆς ἐν τοῖς Γυμνασίοις σπουδῆς· τοιαῦτα ἀντικείμενα εἶναι ἡ ἀρχαία Γεωγραφία, ἡ ἐθνογραφία, καὶ ἡθικὴ κατὰστασις, τὰ πολιτεύματα καὶ τ. τ. Χάριν δὲ τῆς οἰκονομίας τοῦ τόπου, αἱ πραγματεῖαι αὐταί, καθὼς καὶ τὰ δευτέρου λόγου ἄξια πολιτικὰ γεγονότα, ἐξετυπώθησαν διὰ στοιχείων πολλῶν μικροτέρων τῶν συνήθων, τῶν δὲ τελευταίων τούτων δὲν ἐγένετο χρῆσις εἰμὴ ὡς πρὸς τὰ πρωτεύοντα πολιτικὰ γεγονότα, τὰ ὁποία ἐτάχθησαν πρὸ πάσης ἄλλης ὕλης, ἐν ἀρχῇ ἐκάστου παραγράφου. Ἡ μέση ἱστορία περιωρίσθη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ κυρίως πολιτικὰ γεγονότα, τὰ ὁποία διεκρίθησαν ὁμοίως, καθὰ μετ' ὀλίγον θέλει ἀκριβέστερον ἐξηγηθῆ, εἰς ἀξιολογώτερα καὶ εἰς δευτερεύοντα. Χάριν δὲ ἔτι πλείονος οἰκονομίας τοῦ τόπου, ὁ ἐκδοτὴς δὲν μετεχειρίσθη, εἰς τὸ δεύτερον βιβλίον, τὰ συνήθη στοιχεῖα εἰμὴ ὡς πρὸς μόνον τὰς συντόμους εἰσαγωγὰς τῶν τμημάτων καὶ τῶν παραγράφων, ὡς ὦν αἱ εἰς τοὺς παραγράφους εἰσαγωγαί

πολλάκις δὲν εἶναι εἰμὴ ἀπλὰ ἐπιγραφαί· ἡ δὲ τῶν κυριωτέρων ἐθνῶν ἱστορία ἐξετυπώθη διὰ γραμμάτων μέσων, μεταξὺ τῶν μεγαλητέρων καὶ τῶν μικροτέρων τῆς ἀρχαίας ἱστορίας, καὶ μόνῃ ἡ τῶν δευτερευόντων ἐθνῶν ἱστορία ἐτυπώθη διὰ τῶν μικροτέρων γραμμάτων.

Εἰς τὴν κατάταξιν τῶν κατ' ἰδίαν γεγονότων ἠκολούθησα τὴν λεγομένην Γενικοῦστορικὴν μέθοδον, ἔχων ὑπογραμμὸν καὶ κατὰ τοῦτο, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὸν Σχλοσσέρν. Καθ' ἐκάστην δηλαδὴ περίοδον, δὲν ἱστορήθη ἕκαστον ἔθνος ἰδίᾳ, ἀλλὰ τὰ ἐπικρατέστατα ἔθνη, γεγονότα, ἡ ἄτομα ἐτέθησαν ὡς στήμονές τινες τῆς ὅλης ἀφηγήσεως, περὶ οὗς διεπλάκη ἡ λοιπὴ τῆς περιόδου ἱστορία. Ἰδίᾳ δὲ δὲν ἱστορήθησαν τὰ δευτερεύοντα ἔθνη, εἰμὴ ὅσας ἦτο ἀδύνατον νὰ συνυφανθῶσι τὰ κατὰ τὰ ἔθνη ταῦτα μετὰ τὰ πρωτεύοντα. Καὶ τούτων ὅμως τῶν ἐθνῶν ἡ ἱστορία δὲν ἐξετέθη ὅλως μεμονωμένη, ἀλλὰ συνεδύσθη μετὰ τῆς ἱστορίας ἄλλων οἰκείων δευτερευόντων ἐθνῶν. λ. χ. ἡ ἀρχαιοτέρα ἐποχὴ τῶν Σκανδιναυῶν συνηράνθη μετὰ τῆς ἀρχαιοτέρας τῶν Ἀγγλοσαξόνων ἀπὸ δὲ τῆς κατακτήσεως τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τοῦ Γουιέλμου, ὅτε ἡ τύχη τῆς Ἀγγλίας συνδέεται μᾶλλον μετὰ τὰ Γαλλικὰ πράγματα, τὰ κατὰ τοὺς Σκανδιναυοὺς χωρίζονται μὲν ἀπὸ τὴν Βρετανικὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον συνάπτονται πάλιν μετὰ τὰ κατὰ τὰ Φιννικὰ καὶ Σλαυικὰ ἔθνη τῆς βορειοδυτικῆς Εὐρώπης. Ἀνάλογόν τι ἐγένετο καὶ ὡς πρὸς τὰ Μωαμεθανικὰ καὶ τὰ Χριστιανικὰ κράτη τῆς Ἰβηρικῆς χερσονήσου· καὶ ὡς πρὸς τοὺς Μογγόλους, καὶ ὡς πρὸς ἄλλους.

Διὰ μόνης τῆς τοιαύτης μεθόδου, ἡ γενικὴ ἱστορία συμπληροῖ τὸν ἀληθῆ αὐτῆς καθολικὸν χαρακτῆρα καὶ παύει τοῦ νὰ ᾖ μηχανικὸν ἄθρημα τῶν κατ' ἰδίαν ἐκάστου ἐθνους ἱστοριῶν· διότι τὴν γενικὴν ἱστορίαν δὲν ἀποτελεῖ μόνῃ ἡ εἰδήσις τῆς ἰδιαίτης ἐκάστου ἐθνους ἱστορίας, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡ γνῶσις τῆς ἐκάστοτε ἀμοιβαίας τῶν ἐθνῶν σχέσεως καὶ τῆς ἐν τεύθειν παρὰγομένης ἐπιδράσεως αὐτῶν εἰς τὴν ὕλην τύχην τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ εὑρεθῇ τρόπος ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ παραστήσῃ ὅσον ἐνδέχεται ζωηρότερον τὴν κατὰ πᾶσαν περίοδον τοιαύτην σχέσιν καὶ ἐπιδράσιν· καὶ αὕτη εἶναι ἡ γενικοῦστορικὴ μέθοδος καὶ ἐπιδράσιν καὶ ἀρχιτεκτονικὴν τῆς Γενικῆς Ἱστορίας, τὴν ὁποίαν νὰ ἐκφράσῃ ὁ Λέων. Ἀλλ' ἡ μέθοδος αὕτη δὲν εὐλόγως ὠνόμασεν ὁ Λέων. Ἀλλ' ἡ μέθοδος αὕτη δὲν εἶναι ὁμοιόμορφος παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι, μάλιστα ὡς πρὸς τὴν μέσην καὶ τὴν νέαν ἱστορίαν. Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν τὰ ἐπικρατέστατα ἔθνη ἠκμασάν ἀλληλοδιαδόχως, καθ' ἐκάστην δὲ τῶν ἀπὸ τῆς 6ης π. Χρ. ἑκατονταετηρίδος καὶ ἐφεξῆς τεσσάρων κυρίων αὐτῆς περιόδων ὑπάρχει πάντοτε ἓν ἔθνος τοσοῦτον ἐπικρατέστερον τῶν ἄλλων, ὥστε εἶναι πρόδηλον ὅτι περὶ αὐτὸ καὶ μόνον περιστρέφεται ἡ ὅλη λοιπὴ ἱστορία, ἐνίοτε δὲ καὶ σύμπασα ἡ γενικὴ ἱστορία ἐν αὐτῷ περιορίζεται ὡς συμβαίνει κατὰ τὰς τελευταίας πέντε ἑκατονταετηρίδας. Εἰς τὴν μέσην ὅμως καὶ τὴν νέαν ἱστορίαν συγχρόνως πρωταγωνιστοῦσι πολλὰ ἔθνη, ἰδίως δὲ ἀπὸ τοῦ τρίτου τμήματος τῆς μέσης καὶ ἐφεξῆς, ἡ ἀμοιβαία αὐτῶν σχέσις καὶ ἐνέργεια ἀπο-

βαίνει τοσοῦτον πολὺπλοκος, ποικίλη καὶ ἀνώμαλος, ὥστε ἀναγκαίως ἡ Γενικὴ Ἱστορία λαμβάνει ὡς βᾶσιν τῆς ἐκθέσεώς της, οὐχὶ πλεον ἐν ἔθνος, ἀλλὰ συμπλέγματα ἐθνῶν ἢ γεγονότων· ὁ δὲ καταρτισμὸς τῶν συμπλεγμάτων τούτων ἐξαρθαται ἀπὸ τὴν ἀτομικὴν κρίσιν τοῦ ἱστορικοῦ, καὶ, τούτου ἕνεκα, εἶναι ἐπιδεκτικὸς πολλῆς διαφωνίας. Ὅθεν προέκειτο νὰ ἐκλεχθῇ ἐνταῦθα τὸ ὀρθότερον, καὶ ὅστις παραβῇ τὴν μέσην ἱστορίαν τοῦ Σχλοσσέρου πρὸς τὴν τοῦ Λέοντος, θέλει ὁμολογήσει, ὅτι οἱ συνδυασμοὶ τοῦ πρώτου εἶναι φυσικώτεροι, οἱ δὲ τοῦ δευτέρου μᾶλλον βεβιασμένοι.

Σημειωτέον ὅμως, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ φυσικώτεροι τῶν συνδυασμῶν τούτων δύνανται νὰ φανῶσιν ἀνώμαλοι ἐκ πρώτης ὄψεως. λ. χ. ἡ Οὐγγαρικὴ ἱστορία ὅτε μὲν ἐκτίθεται μετὰ τῆς Γερμανικῆς, ὅτε δὲ μετὰ τῆς Βυζαντινῆς καὶ Τουρκικῆς ἡ Ἰταλικὴ ἐπὶ πολλὸν χρόνον συνάπτεται μετὰ τῆς Γερμανικῆς, περὶ δὲ τὰ τέλη συνδυάζεται μετὰ τῆς Ἰσπανικῆς. Ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ ἡ ἱστορία τῶν Συρακουσῶν κατ' ἀρχὰς συνεκτιθεται μετὰ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἔπειτα μετὰ τῶν Καρχηδονιακῶν. Ἀλλ' ἅμα τίς ἐξοικειωθῇ ὅπως οὐδὲν μετὰ τὸ πνεῦμα τῆς Γενικοῦστορικῆς μεθόδου, θέλει ἐννοήσει, ὅτι ἡ φαινόμενη ἐκείνη ἀνωμαλία οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ πιστὴ εἰκὼν τῆς ἀληθοῦς τῶν πραγμάτων καταστάσεως.

Οἱ διάφοροι ἱστορικοὶ ἐκφέρουσι πολλάκις ὅλως ἀνομοίαις καὶ ἐνίοτε συστηματικὰς κρίσεις περὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων. Ἐπροσπάθησα νὰ προτιμῶ πάντοτε τὴν κρίσιν τὴν ὁποίαν ἐνόμισα εὐστοχωτέραν καὶ μετριοπαθεστέραν, μάλιστα ὡς πρὸς τὰ διὰ ἐπικρατέστατα ἐν τῇ ἱστορίᾳ ζητήματα, τὸ θρησκευτικὸν καὶ τὸ πολιτικόν. Ἡ θρησκεία παντὸς ἐθνους εἶναι σεβαστὴ, ἰδίως ὅμως μετὰ τῆς ὀφειλομένης εὐλαβείας ἐγένετο λόγος περὶ τῆς παλαιᾶς διαθήκης καὶ περὶ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν γενεῇ. Ἀλλ' ἂν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνήσῃ τὴν, ἐν ἀρχῇ τοῦ μεσαιῶνος, εὐεργετικὴν τῆς παπικῆς ἐξουσίας εἰς τὴν τύχην τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἐπιρροήν, τὴν ὁποίαν καὶ οἱ διαμαρτυρούμενοι ἱστορικοὶ ὁμολογοῦσιν, οὐδεὶς δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὰς μετέπειτα καταχρήσεις τῆς ἱεραρχίας. Ἐνόμισα περιττὸν νὰ λεπτολογίσω περὶ τῶν μεταξὺ τῆς ἀντολικῆς καὶ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας δογματικῶν διαφωνιῶν· περὶ τοῦ σχίσματος ὅμως τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς πολιτικοῦ γεγονότος θεωρουμένου, καὶ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐθνικότητα, ἐξέφρασα γνώμην (ἴδε σελ. 122—126 τοῦ δευτέρου βιβλίου), τὴν ὁποίαν πρὸ καιροῦ πρὸςθεύει πᾶς Ἕλλην. ἀπεδέχθησαν δὲ καὶ πολλοὶ Εὐρωπαῖοι (ἴδε τοῦ πρώτου ἀντιβασιλέως Μήουερ τὸ πλείστον λόγου ἄξιον σύγγραμμα, τὸ ἐπιγραφόμενον *Das Griechische Volk* κτλ. τόμου πρώτου, σελ. 5 καὶ 6, καὶ τοῦ Γαλλοῦ Οὐίλλεμαίνου τὸν *Δάσκαριν*). Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς αὐτῆς γνώμης ἐκρίθησαν καὶ πᾶσαι αἱ ἀπόπειραι τῶν Παλαιολόγων περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν.

Εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν πολιτευμάτων ἐτήρησα ὁμοίως μέσην τινὰ γραμμὴν, μὴ γενόμενος συνήγορος οὔτε τῆς ἀπολύτου κυριαρχίας, οὔτε τῆς δημοκρατίας· καὶ ἡ περὶ

τῶν τριῶν πολιτευμάτων τῆς Ῥώμης, τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης ἐκτέθεισα, ἐν σελ. 277 καὶ 278 τοῦ 1 βιβλίου, κρίσις, παρέχει τὸ μέτρον τῶν περὶ τούτων ἀρχῶν τοῦ Ἐγχειριδίου. Ὑπάρχουσιν ὁμοίως εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐθνῶν ἐποχαι καθ' ἃς τὸ ἀπόλυτον τοῦ ἐνὸς κράτος εἶναι σωτήριο· τίς δύναται νὰ κατακρίνῃ εὐλόγως τοὺς μεγάλους ἐκείνους βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, οἵτινες, παραλαβόντες συμμάχους τὰς κοινότητας, καθήρεσαν κατὰ μικρὸν τοὺς ὀλεθρίους φεουδάρχας καὶ μετεχειρίσθησαν τὴν οὕτω κρατυνθεῖσαν αὐτῶν ἐξουσίαν, ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὸ νὰ ἀποβάλωσι τοὺς Ἀγγλους ἀπὸ τοῦ πατρίου ἐδάφους, ἀφ' ἐτέρου εἰς τὸ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὰ δίκαια τοῦ ἐθνους κατὰ τῶν καταπίεσεων τῆς παπικῆς ἐξουσίας; Ἐν γενεῇ ἡ περὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων συστηματικὴ κρίσις, ἡ κατ' ἀπολύτους τινὰς ἀρχὰς καὶ προκατελημμένας δοξασίας γινόμενη, οὐδ' ἀσφαλὲς εἰμφορεῖ νὰ ᾖ ἡναι, οὐδὲ ἀληθῶς διδασκτικὴ.

Κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ ἐλαττώσω ὅσον ἐνδέχεται τὰς περὶ τὰς χρονολογίας καὶ τὰ καθ' ἕκαστα τῶν γεγονότων παραδρομὰς. Λέγω νὰ ἐλαττώσω, διότι ὅστις φρονεῖ, ὅτι βιβλίον περιέχον τοσαύτην ἀπειρίαν χρόνων καὶ γεγονότων δύναται νὰ ᾖ ἡναι ἀναμάρτητον, δὲν γνωρίζει τί ἐστὶ γενικὴ ἱστορία. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἡ κατὰ τοῦτο μεγαλητέρα ἢ μικροτέρα ἀξία τῶν τοιούτων βιβλίων εἶναι πάντοτε σχετικὴ, οὐδέποτε ἀπόλυτος. Αὕτη ἡ τελευταία Γενικὴ Ἱστορία τοῦ Σχλοσσέρου, ἡ ἀπὸ τοῦ κειμένου αὐτοῦ, πρὸς χρῆσιν τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ, ὑπὸ τοῦ Kriegk μετασκευασθεῖσα, ἱστορία, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἥτις, εἰς δευτέραν μελέτην, ὑπὸ δύο τηλικούτων ἀνδρῶν ἐξηκριβώθη καὶ ἐξηλέγχθη, περιέχει οὐδὲν ἥττον ἀμαρτήματα ὅχι ὀλίγα, ἐξ ὧν λαμβάνω τὴν τόλμην νὰ ἀναφέρω ἐνταῦθα, ὡς ἐπὶ παραδείγματος, ἐν, διότι τὸ ἐν τούτῳ χαρακτηρίζει θαυμασίως εἰς ποίους παραδόξους νυσταγμοὺς περιπίπτουσιν ἐνίοτε οἱ Ῥωμαλεῶτες νοῆς. Εἰς τὸ 6 τὸμον τῆς εἰρημένης ἱστορίας, γινόμενου λόγου, ἐν σελίδι 5, περὶ Κωνσταντίνου τοῦ Κορραυνοῦ, ἐπιφέρειται· *Man hat ihm z. B. Geldgier und Geiz vorgeworfen, und doch stellte er mit grossen Kosten die berühmte Wasserleitung wieder her, welche einst durch Kaiser Valens zwischen Chalcedon und Constantinopel erbaut, und zur Zeit des Heraklius bei einer Belagerung zerstört worden war.* Ὁ ἐστὶ, λέγεται, ὅτι ὁ Κωνσταντίνος ἀνωκοδόμησε τὸν περίφημον ἀγωγὸν, τὸν ὁποῖον πάλαι ποτὲ ὁ βασιλεὺς Οὐάλης κατεσκεύασε μετὰ τὸν Χαλκικὸν ὁ δόρυς καὶ Κωνσταντίνου πόλεως. Εἰναι δυνατόν νὰ εἰπώμεν, ὅτι ὁ Kriegk καὶ ὁ Σχλοσσέρν ἠγνόουν, ὅτι μετὰ τὸν Χαλκιδόνος καὶ Κωνσταντινουπόλεως δὲν εἰμφορεῖ νὰ κατασκευασθῇ ὕδραγωγος, ἠγνόουν ὅτι τὰ ὕδατα τοῦ ὕδραγωγείου τοῦ Οὐάλεντος κατήρχοντο ἀπὸ τοῦ Αἰμοῦ; (ἴδε τῆς γνώστῆς τοῦ Andreossy πραγματείας τὸ βιβλ. κεφάλαιον τοῦ 3 βιβλίου, *Aqueduc de Valens*, σελ. 233 κ. ἐ.). Ἀλλὰ ἰσθῶθεν προέκυψε τὸ λάθος; Ὑποθέτω ὅτι ὁ Σχλοσσέρν ἀνέγνω εἰς τὸ κεφάλαιον ΙΣΤ' τοῦ βιβλίου XIII τοῦ χρονικοῦ τοῦ Ἰωάννου Ζωναρά· α κα-

«Θηρέθη δὲ τότε καὶ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως Χαλκηδό-
νος, ὡς τῶν αὐτῆς πολιτῶν τὰ Προκοπίου φρονούν-
των... Ὁ μὲν οὖν Οὐάλης, τῇ τῶν τειχῶν τῆς
Χαλκηδόνης ὕλῃ, εἰς οἰκοδομὴν ὀλοῦ ἐχρήσατο ὕ-
δατος, καὶ τοῦτον Οὐάλεντα ἐπωνόμασε» (ἴδε καὶ
Γεωργίου Κεδρηνοῦ σύνοψιν ἱστοριῶν, σελ. 310 τῆς
Παρισινῆς ἐκδόσεως). Ἡ παράθεσις τοῦ χωρίου τού-
του ἐγένετο ἴσως ἀτελῶς ἢ ἀσαφῶς ἐν ταῖς σημειώ-
σεσι τοῦ ἱστορικοῦ, ἐντεῦθεν δὲ ἡ παρεξήγησις, ἥτις,
καὶ ται πρόδηλος, ἔλαθε τὴν προσοχὴν ἀμφοτέρων τῶν
συντακτῶν. Ἀλλ' ἂν τοιαῦτα συμβαίνωσιν εἰς τοὺς δι-
δασκάλους ἡμῶν εἶναι δυνατόν νὰ ὑποθέσω, ὅτι τοῦ
ἀνὰ χειρὸς Ἐγχειριδίου τὰ ἐκδοθέντα δύο βιβλία δὲν
περιέχουσιν ἀμαρτήματα; Τινὰ ἐξ αὐτῶν φθὰς παρε-
τήρησα καὶ ἐγώ, καὶ ἐσημείωσα εἰς τοὺς πίνακας τῶν
ἡμαρτημένων. Εὐγνωμόνως δὲ θέλω δεχθῆ τὰς περὶ
τῶν λοιπῶν παρατηρήσεις τῶν λογίων ἀνδρῶν.

Καὶ τὸ ὅπως τοῦ λόγου θέλει φανῇ ἐνίοτε πολὺ-
πλοκὸν καὶ δυσεξέλικτον, κατὰ τὸν Διονύσιον· τοῦτο
προέκυψε κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι ἡναγκάσθη νὰ συμπυ-
κνώσῃ ἐντὸς στενοῦ χώρου ὅσον ἐνδέχεται πλείονα
γεγονότα. Ἀλλ' οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾧσι, κατὰ τε τοῦ-
το καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ, τὰ ἐλαττώματα τοῦ Ἐγχειρι-
δίου, ἐλπίζω, ὅτι θέλει χρησιμεύσει εἰς τοὺς νέους
τῆς ἱστορίας σπουδαστάς, δι' οὓς ἐφιλοπονῆθη, τοῦ-
λάχιστον μέχρις οὗ ἄλλοι κρείττονες ἐμοῦ ἄνδρες ἐκ-
δώσωσιν ἔργα ἀκριβέστερα καὶ μεθοδικώτερα.

Τὸ τρίτον βιβλίον, τὸ ὁποῖον θέλει περιέχει τὴν
νέαν ἱστορίαν, ἐκδίδεται προσεχῶς.

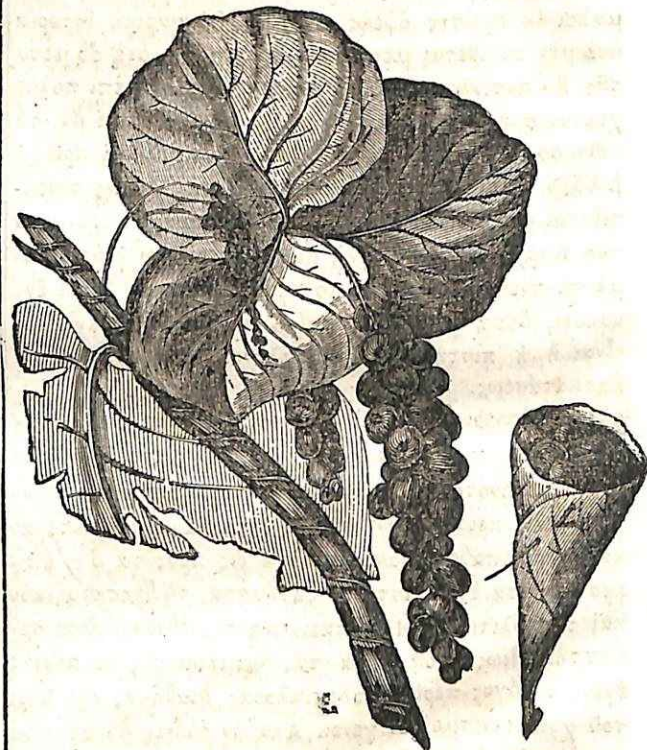
Ἐν Ἀθήναις, τὴν 10 Σεπτεμβρίου 1852.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΟΠΩΡΑΙ ΚΑΙ ΦΥΤΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

Ὅτε ὁ Κολόμβος ἀπέβη κατὰ πρῶτον εἰς τὸν νέον
κόσμον, ἐξέστη πρὸ πάντων ἐνώπιον τῆς μεγαλοπρε-
ποῦς καὶ πολυφόρου φύσεως τῆς Ἀμερικῆς, πολὺ
πλουσιωτέρας, καὶ κατὰ τὰ πλεῖστα ἀνομοίου τῆς τοῦ
ἀρχαίου ἡμισφαιρίου· ὅτε δὲ μετὰ τινὰ ἔτη, κύπτων
τὴν κεφαλὴν εἰς ἄδικον καὶ ἀσεβῆ ἀπόφασιν, μετέ-
βαινεν ἐκουσίως εἰς δεσμωτήριον, τὸν ἰδομεν θαυ-
μάζοντα ἀνὰ πᾶν βῆμα τὰς πολυανθεῖς τῆς Μικρᾶς
Ἰσπανίας πεδιάδας, καὶ μετὰ δακρύων χωριζόμενον
ἀπὸ τῆς ἐξαισίας ἐκείνης φύσεως.

Ὅσοι τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Πανθώρας δὲν βαρύν-
ονται νὰ ρίπτωσιν ἐνίοτε τὸ βλέμμα καὶ ἐπὶ τὸν
Κυνηγόν, σκοπὸν κύριον ἔχοντα τὴν περιγραφὴν τῶν
ἡθῶν, τῶν ἐθίμων καὶ τῆς φύσεως τῆς Ἀμερικῆς, συλ-
λαμβάνουσιν βεβαίως, εἰ καὶ ἀτελῶς, ἰδέαν τινὰ τῆς
δαψιλείας καὶ τοῦ κάλλους τῆς, ἢ μᾶλλον τοῦ ἀ-
γρίου ἐκείνου μεγαλείου τὸ ὁποῖον καταπλήττει καὶ
τὸν ἥττον εὐχίσθητον. Αἱ πεδιάδες εἶναι ἀπέραντοι·
ὁ χόρτος κρύπτει καὶ τοὺς ὑψηλοτέρους ἀνθρώπους
καὶ τὰ τερατωδέστερα ζῶα, καὶ τρέφει τὰς μυριά-
δας τῶν βοιάδων καὶ τῶν ἵππων περὶ ὧν τοσαῦτα

Ἀμπελος τῆς Ἀμερικῆς.

λέγει ὁ Κυνηγός, τὰ δένδρα εἶναι κολοσσιαῖα καὶ
ὑπερνεφῆ, οἱ ποταμοὶ ὠκεάνειοι, καὶ οἱ λειμῶνες ὅλοι
μυριανθεῖς καὶ κατάφυτοι. Ἐκεῖ βλαστάνουσιν ἄγρια
τὰ παντοδαπὰ εἶδη τοῦ ἀναγὰ, τοῦ γλυκυτέρου ὅ-
λων τῶν καρπῶν ὅσους ὁ Πλάστης ἐδωρήσατο πρὸς
τοὺς ἀνθρώπους.

Τίς δύναται νὰ ἐξεικονίσῃ τὰ βαθύσκια καὶ ἀχανῆ
δάση τῆς Ἀμερικῆς, ὧν τὰ ὑψιπέτηλα δένδρα συνέ-
χονται πολλάκις πρὸς ἄλληλα διὰ τῶν περὶ αὐτὰ
ἐγκλισσυσσομένων φυτῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων διαπρέ-
πουσιν ἡ φίλη τῶν γαστριμαργῶν βασιλλία, καὶ ἡ
ἀλλοῖα παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμπελοῖς, τὴν ὁποίαν πα-
ριστάνει ἡ ἀνωτέρω εἰκὼν;

(Ἀκολουθεῖ.)

ΠΑΝΘΩΡΑ.

—*—

ΥΠΝΟΒΑΣΙΑ. Τὸ 1758, ἀξιωματικὸς τις Ἄγγλος,
κοιμώμενος, παρίστανε περιεργωτάτα φαινόμενα ὑ-
πνοβασίας. Οἱ συστρατιῶταί του, ὁμιλοῦντες εἰς τὸ
ἑτήριον του διεύθυνον κατὰ θελήσειν τοὺς ὀνείρους του.
Μίαν νύκτα τῷ ὁμίλῳ περὶ ἐρίδος μεταξύ αὐτοῦ
καὶ τινος ἄλλου, τῆς ὁποίας ἡ λύσις ἀπεφασίσθη νὰ
γενηθῇ διὰ μονομαχίας. Τότε ἐβῶλον εἰς τὴν δεξιὰν
τοῦ πιστόλιον, καὶ αὐτὸς ἀμέσως ἐπυροβόλησεν. Ἄλ-
λοτε, ἐνῶ ἐκοιμάτο ἐπὶ κιβωτίου, εἶπον πρὸς αὐτὸν ὅτι
ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὸν προέτρεψαν νὰ σωθῇ
κολυμβῶν· καὶ αὐτὸς εὐθὺς ἐμιμήθη τὰς κινήσεις τῶν
νηχομένων. Μετ' ὀλίγον οἱ φίλοι του εἶπον πρὸς
αὐτὸν ὅτι κατεδιώκετο ἀπὸ καρχαρίαν, καὶ τὸν παρε-
κάλεσαν νὰ βυθισθῇ διὰ ν' ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον.
Καὶ αὐτὸς ἔπεσε πάραυτα ἀπὸ τοῦ κιβωτίου κατὰ
γῆς, καὶ πληγωθεὶς ἐξύπνησεν.

Ἄλλοτε τὸν εὗρον κοιμώμενον ἐντὸς τῆς σκηνῆς του,
καὶ δίδοντα σημεῖα ὅτι ἐστενοχωρεῖτο ἀπὸ τὸν κρό-
νον τῶν κανονίων. Τῷ εἶπον τότε ὅτι εὕρισκετο ἐν
μέσῳ τῆς μάχης· αὐτὸς δὲ, φοβηθεὶς, ἔδειξεν ὅτι ἐ-
πεθίμει νὰ φύγῃ. Οἱ φίλοι του τὸν ἐπέπληξαν διὰ
τοῦτο, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ἐπηύξησαν τοὺς φόβους του
στενάζοντες ὡς ἂν εἶχε τραυματισθῇ ἢ ὡς ἂν ἔπνεε
τὰ λοιόσθια. Ἐπὶ τέλους εἶπον ὅτι ὁ πλησιέστερός του
παραστάτης ἐφρονέυθη. Καὶ εὐθὺς κατέβη ἀπὸ τῆς κλί-
νης του, ὤρμησεν ἐντὸς τῆς σκηνῆς του, καὶ ἐξύπνησε
προσκόψας εἰς τὰ σχοινία τῆς.

ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΥΡ. Πῦρ οἰ-
κονομικώτατον, ἀσπρὸν, ἄοσμον, χωρὶς τέφρας, χω-
ρὶς αἰθάλης, χωρὶς φλογῶν, χωρὶς σπινθήρων, μὴ δια-
δίδον πώποτε πυρκαϊάν, ἀναπτόμενον ἐν ἀκαρεῖ,
καὶ μηδεμίαν ἔχον ἀνάγκην περιποιήσεως, τοιοῦτο
εἶναι τὸ British polytechnic fire τὸ ὁποῖον ἐφευ-
ρον ἐσχάτως δύο Ἄγγλοι ὀνομαζόμενοι Bachhoffner
καὶ Defries.

Αἱ ὕλαι ἐξ ὧν ἀνάπτεται δὲν εἶναι πολυάριθμοι·
πλάκες λεπτὰι ἐκ πλατίνης καὶ ἀέριον ὑδρογόνον, ἰσὺ
ὅλαι αὐταί. Αἱ πλάκες προβάλλονται ἀπὸ τὸ ὑδρογό-
νον, κοκκινίζουσι, καὶ ἐκπέμπουσι συγχρόνως καὶ φῶς
καὶ θερμὴν.

Ἡ μηχανὴ εἶναι ἀπλουστάτη· στρέφεις ἐξ ἐνὸς μέ-
ρους τὸ μαζούριον (*) καὶ τὸ πῦρ ἀνάπτεται, τὸ στρέ-
φεις ἐκ τοῦ ἄλλου καὶ σβέννυται. Τὸ δὲ μέταλλον μένει
πάντοτε ἀδιάφθορον, καὶ μόνον τὸ ὑδρογόνον κατανα-
λίσκεται. Δαπκνῶντες 65 λεπτὰ τὴν ἡμέραν, θερμαί-
νομεν διὰ τούτου τοῦ μέσου ὀλόκληρον αἶθυσαν.

(*) Οὕτω λέγει ἡ συνήθεια τὸ robinet τῶν Γάλλων, ἢ
δὲ λέξις, εἰ καὶ μὴ θησαυρισθεῖσα ἐν τοῖς λεξικοῖς, οὐχ ἥττον
εἶναι ἑλληνικὴ, ὡς παραγομένη ἀπὸ τὸ μαζὺς τῶν ἀρχαίων.

Ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἔδωκε δίπλωμα ἐφευρέσεως
εἰς τοὺς Ἄγγλους τούτους.

Οἱ κατοικοὶ ἰσημερινῶν τινῶν τόπων ἔχουσιν ἄλ-
λον τρόπον πολὺ ἀπλούστερον καὶ πολὺ οἰκονομικώ-
τερον, ἂν ὅχι διὰ νὰ θερμαίνωνται, τοῦλάχιστον διὰ
νὰ φωτίζωνται. Περιηγηταὶ τινες διηγήθησαν πρὸς
πολλοὺς ὅτι οἱ ἄγριοι τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς με-
ταχειρίζονται ζώφια φωσφόρα ἐν εἰδει φανῶν, ἀλλὰ
τὸ πρᾶγμα ἐφαίετο ἀπῆλθον. Σήμερον ὅμως πᾶς
δισταγμὸς πρέπει νὰ ἐκλείψῃ· διότι ὁ Κ. Ὁσκούλετης
βεβαίωσεν διὰ τῆς Ζωολογικῆς ἀποθήκης καὶ ἐπιθεω-
ρήσεως, ὅτι ἐφώτισεν αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸν θάλαμόν του
διὰ ζωυφίων ἐκ τῶν λεγομένων πυροφόρων.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Εἰς Ἀγγλικόν τι βιβλίον ἀνέγνω-
μεν τὴν ἐφεξῆς ἀγγελίαν· «Ἀπὸ τῆς 18 Ἀπριλίου
1703, οἱ ἐπιθυμούντες νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ Λονδίνου
εἰς Ἐδσάρακον, (ἐν Ἀγγλίᾳ) καὶ ἐναλλάξ, παρακαλοῦν-
ται νὰ διευθυνθῶσιν εἰς τὸ δεῖνα καὶ δεῖνα κατάστημα.
Ἐκεῖ θέλουσιν εὐρεῖ ἄμαξαν ἀναχωροῦσαν καθ' ἐκά-
στην δευτέραν, τετάρτην καὶ παρασκευὴν, καὶ δια-
περαιούσαν τὸ ταξείδιον, Θεοῦ θέλοντος, ἐντὸς τεσσά-
ρων ἡμερῶν.»

Τὸ ταξείδιον τοῦτο διαπεραιούται σήμερον ἐντὸς
8 ἢ 9 ὥρων!

ΑΣΤΕΡΕΣ. Μία ἑλουμετικὴ ἐφημερίς διαλαμβάνει
τὰ ἐξῆς·

Τὴν νύκτα τῆς 10 πρὸς τὴν 11 Αὐγούστου, τὸ
ἀστεροσκοπεῖον τῆς Βέρνης ἠριθμήσεν 846 διάττον-
τας ἀστέρας. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται
τακτικῶς κατὰ πᾶν ἔτος τὴν νύκτα ταύτην· καὶ ἀρ-
χαία μὲν Ἰρλανδικὴ παράδοσις ἔλεγεν ὅτι οἱ ἀστέρες
ἐκεῖνοι εἶναι τὰ δάκρυα τοῦ ἀγίου Λαυρεντίου, εἰς δὲ
εἶναι ἡ ἡμέρα αὕτη καθιερωμένη· ἢ δ' ἐπιστήμη
ἐξηγεῖ αὐτὸ διὰ τῆς ὑποθέσεως, ὅτι τὴν ἡμέραν ταύ-
την ἡ γῆ διέρχεται χωρὶν τοῦ οὐρανοῦ, ἐν ᾗ περι-
στρέφονται πολλὰ διάπυρα σώματα, ὅντα ἢ ἐρείπια
κρχαίων κόσμων ἢ σπέρματα νέων.

Περὶ δὲ τοῦ αὐτοῦ νητικειμένου γράφουσιν εἰς μίαν
Βελγικὴν ἐφημερίδα τὰ ἀκόλουθα·

Ἡ περιοδικὴ ἐπάνοδος τῶν διαττόντων ἀστέρων,
ἥ-τις κατὰ πρῶτον παρατηρήθη εἰς τὸ ἐν Βρυξέλλαις
βασιλικὸν ἀστεροσκοπεῖον τῷ 1836 ἔτει, ἐπανελήθη
καὶ πάλιν κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος. 113 τοιαῦτα με-
τέωρα παρατηρήθησαν ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ, τῇ
10 Αὐγούστου, ἀπὸ τῆς 9 ὥρας καὶ $\frac{1}{4}$ μέχρι τοῦ με-
σονυκτίου καὶ $\frac{1}{4}$.

Τὸ δὲ φαινόμενον ἦτο χαρακτηριστικώτατον ὅχι
μόνον διὰ τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν διαττόντων ἀστέ-
ρων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμοιόμορ-
φον αὐτῶν πορείαν. Ὅλοι σχεδὸν ἐφάνιντο προκύ-
πτοντες ἀπὸ σημείου κειμένου μεταξύ τῶν ἀπτερι-
σμῶν τοῦ Περσέως καὶ τῆς Κασσιόπης. Ἐκ δὲ τῶν
113 παρατηρηθέντων τοιούτων μετεώρων, οἱ 88 κα-
τεφέροντο πρὸς τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, τὰ περιλαμ-
βανόμενα μεταξύ μεσημβρίας καὶ δυσμῶν.

ΝΕΟΙ ΠΑΝΗΤΑΙ. Ο Κ. Ι. Ρ. Χινδ, Ἀγγλος τὴν πατρίδα, ἀνεκάλυψε καὶ νέον πλανήτην, ἐντὸς τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ ὑδροχόου, εὐκόλως διορώμενον διὰ τηλεσκοπίου. Ἡ λάμψις του εἶναι ὡς ἡ τῶν ἀστέρων ἐννάτου μεγέθους, καὶ διακρίνεται διὰ χρωματισμοῦ τινος κιτρίνου, ὡς τοῦ τῆς Παλλάδος, τῆς Μελομένης, καὶ ἄλλων πλανητῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Ρώμῃ ἀστεροσκοπείου Κ. Κέλλης ἀνήγγειλεν ὅτι τὴν πρωτὴν τῆς 14 (26) Αὐγούστου περὶ τὴν 3 καὶ 1/2 ὥρην, ἀνεκάλυψεν ἐντὸς τοῦ ἀστερισμοῦ τῶν Διδύμων, σμικρότατον κομήτην. Περί πλανητῶν ἐγράψαμεν ἐκτενέστερον ἐν τῷ Μ'. φυλλαδίῳ τῆς Παρθώρας.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΙ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΙ. Φαίνεται ὅτι ἡ διὰ τῶν ὑποβρυχίων ἡλεκτρικῶν τηλεγράφων συγκοινωνία πρόκειται νὰ λάβῃ τεραστίαν καὶ ἀπέραντον ἑκτασιν. Μετὰ τὴν μεταξύ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας σύστασιν τοιοῦτου, γίνεται ἤδη ἄλλη μεταξύ Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Βελγικῆς. Ἀλλὰ, καθ' ἃ γράφουσιν αἱ Ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες, ἐτοιμάζονται ἐν τοῖς ἐργοστασίοις τῆς Μεγάλης Βρετανίας πολυάριθμοι ἄγωγοι διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν διαπόρθευσιν τῶν ἀνταποκρίσεων μεταξύ Τουλώνης καὶ Ἀλγερίας, Κοπενάγης καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἡπειρον Δανικῶν κτήσεων, καὶ πολλῶν ἄλλων μερῶν ἐτι μᾶλλον ἀπεχόντων ἀπ' ἀλλήλων.

ΨΕΥΔΗΣ ΕΙΔΗΣΙΣ. Εἰς τὴν Γαλλικὴν ἐφημερίδα ὁ Τύπος τῆς 5 Σεπτεμβρίου ε. ν. ἀναγινώσκουμεν τὴν περίεργον ταύτην εἰδήσιν.

α Ὁ Κ. Ἀργόπουρος, ναύαρχος τῆς Ἑλλάδος, ἔφθασεν εἰς Γαλλίαν, ἔχων ἀπὸ τὴν κυβέρνησίν του ἐντολὴν νὰ σπουδάσῃ τὸν ὀργανισμόν τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ Σχολείου, κοὶ νὰ φέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅλα τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα εἰς σύστασιν ὁμοίου σχολείου ἐν Πειραιεῖ.

Περὶ τὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι οὔτε ναύαρχον Ἀργόπουρον ἔχομεν, οὔτε ἄλλος τις τοιοῦτος ἐστάλη ἐπὶ τοιοῦτω σκοπῷ.

Ἡ ΤΕΧΝΗ

(Ἐκ τῶν τοῦ VICTOR HUGO.)

1

Ἡ τέχνη εἶναι ἡ χαρὰ καὶ τῆς ψυχῆς ἡ δόξα.
Εἰς ἐποχὰς τρικυμιῶν χρυσὰ ταυνεῖ τόξα,
Τὸν οὐρανὸν φωταγωγεῖ!

Ἡ τέχνη λάμψιν ἱερὰν ἐπὶ τοῦ κόσμου χύνει,
Καί, ὡς τὸ ἄστρον τοῦ Θεοῦ τὸ μέτωπον λαμπρύνει,
Τὰ πλήθη φέγγει κ' ὁδηγεῖ.

Ἡ τέχνη εἶναι τὸ λαμπρὸν, τὸ χάριν πνέον ἄσμα·
Ὡς οὐρανόπεμπτον λαλεῖ εἰς τὴν καρδίαν φάσμα·
Τὸ δάσος καὶ ἡ πόλις

Τὸ ψάλλουσι, καὶ ὁ ἀνὴρ πρὸς τὴν γυναῖκα ψάλλει,
Καὶ πᾶσα τῆς ψυχῆς χορδὴ τὸ μελωδεῖ καὶ πᾶλλει.
Μεθ' ἀρμονίας ὅλης.

Ἡ τέχνη εἶν' ἡ φλογερὰ ἀνθρώπινος ἰδέα,
Ἡ πάντα θραύουσα δεσμὰ καὶ παλαιὰ καὶ νέα,
Κατακτητῆς οὐράνιος·

Ἐπήκοοί της ῥέουσιν ὁ Τίβερις καὶ Ῥῆνος·
Δοῦλε λαέ, σ' ἐλευθεροῦ, γενναῖος ἀκινδύνως
Γίνου δι' αὐτῆς σπάνιος!

II

ὦ φίλη, ὦ ἀνίκητος πατρίς μου, ὦ Γαλλία,
Εἰρηνικὴ τὰ στήθη σου ἄς τέρπῃ μελωδία!
Ψάλλε καὶ ὕμνει τὸν Θεόν!

Ἡ μαγικὴ καὶ ζωηρὰ φωνή σου ἄς κυλή,
Δαὲ μεγάλε, ἐπὶ γῆς τὴν χάριν ἄς μηνύῃ
Καὶ τὴν ἐλπίδα τῶν λαῶν!

Φίλε λαέ, τὸ ἄσμα σου μελωδεῖ τὴν πρωΐαν·
Καὶ τὴν ἐσπέραν τὴν ὑγρὰν ἐκφώνει ἀρμονίαν.
Τὸ ἔργον χαρὰν φέρει.

Ἡ γὰρ' ἄς φεύγῃ ἐποχὴ, τὸν ἔρωτα ὕμνωδει·
Καὶ ἡ ἐλευθερία σου γενναῖον καὶ ἀνδρώδη
Τὸν φλόγγον σου ἄς αἶρῃ!

Φίλε λαέ, τὴν ἱερὰν ἀνύμνει Ἰταλίαν.
Τὴν Πολωνίαν τὴν νεκρὰν, τὴν κλαύουσαν Οὐγγρίαν,
Τὴν αἶμ' ἀθῶον βρούουσαν
Νεάπολιν! . . . ὦ τύραννοι, ὅταν ὁ λαὸς ψάλλῃ,
Τὸ στῆθός σας εἰς τὴν φωνὴν τοῦ λέοντος θέν πᾶλλει,
Τὴν θύελλαν μηνύουσιν;

Μάρτσοστερ, Νοέμβριος 1851.

Χ. Α. ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ.

Λύσις τοῦ ἐν τῷ φυλλ. Ε'.

ΛΕΞΙΓΡΙΦΟΥ.

Θῆρ—Ἀσία.